

Vraag en aanbod van Sport- en Bewegingseducatoren

Onderzoek naar het beroepscompetentieprofiel van de Sport- en Bewegingseducator en de macrodoelmatigheid van de opleiding Sport- en Bewegingseducatie

Hans Schuit
Mariska Roelofs

29 november 2006

KBA projectnummer 2005442

© 2006 Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt, Nijmegen

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt te Nijmegen.

No part of this book/publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
2	Beroepscompetentieprofielen	5
	2.1 Inleiding	5
	2.2 Ontwikkelingen op het terrein van sport en bewegen	5
	2.3 Aanscherping beroepsprofiel(en) op het gebied van sport- en bewegingseducatie	9
3	Macrodoelmatigheid	15
	3.1 Blauwdruk HBO-opleiding Sport- en Bewegingseducatie	15
	3.2 Opleidingsprofiel van de HBO-opleiding voor Sport- en Bewegingseducator	16
	3.3 Opleidingsstructuur Sport en Bewegen	19
	3.4 Doelmatig?	20
	3.4.1 De mening van sleutelinformanten	20
	3.4.2 Resultaten enquête	20
	3.4.3 Macrodoelmatigheid van de opleiding Sport- en Bewegingseducatie	28
4	Samenvattende conclusies en beschouwing	31
	Geraadpleegde literatuur en andere documentatie	35
	Bijlage 1 Overzicht van geraadpleegde sleutelpersonen (stap 1)	37
	Bijlage 2 Overzicht van geraadpleegde beroepsbeoefenaren (stap 2)	38

1 Inleiding

Binnen het Hoger Beroepsonderwijs is het werkveld Sport en Bewegen lange tijd het min of meer exclusieve domein geweest van de Academies voor Lichamelijke Opvoeding (ALO's). In de laatste jaren zijn binnen een aantal HBO-instellingen nieuwe opleidingen ontstaan (Sport, Gezondheid en Management; Sport- en Bewegingseducatie; Sport en Bewegen), over het algemeen gelieerd aan de bestaande ALO's of aan opleidingen op het domein 'gezondheid'. Binnen het MBO zijn naast de oude CIOS-opleidingen, opleidingen Sport en Bewegen ontstaan. Deze opleidingen spelen in op de toegenomen maatschappelijke behoefte aan deskundigheid op het gebied van sport en bewegen. In dit verband valt te denken aan de toename van obesitas binnen de Nederlandse samenleving, de toenemende noodzaak om bij een verouderende bevolking meer te investeren in de fitheid van ouderen, de mogelijkheden van sport als bindmiddel tussen autochtone en allochtone bevolkingsgroepen etc.

De beleidsnota van het ministerie van VWS, 'Tijd voor sport, bewegen, meedoen, presteren' uit 2005, is te beschouwen als een erkenning van overheidswege van de prominente positie van sport binnen de samenleving en de toegenomen behoefte aan professionalisering binnen het domein 'sport en bewegen'.

De Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) wil inspelen op bovenstaande ontwikkelingen door zijn opleidingsaanbod uit te breiden met een opleiding Sport- en Bewegingseducatie (SBE). Deze opleiding beoogt professionals op te leiden op HBO-niveau, die zich onderscheiden door enerzijds hun deskundigheid inzake veranderprocessen en het inzetten van sport en bewegen als middel om maatschappelijke en/of persoonlijke doelen te verwezenlijken.

Het onderhavige onderzoek, dat in opdracht van de HAN wordt uitgevoerd door KBA Nijmegen, beoogt een nadere empirische onderbouwing te geven van de beschrijving, validering en legitimering van het beroepscompetentieprofiel (of –profielen) van functionarissen Sport- en Bewegingseducatie en van de macrodoelmatigheid van de beoogde HBO-opleiding.

Onderzoeksaanpak

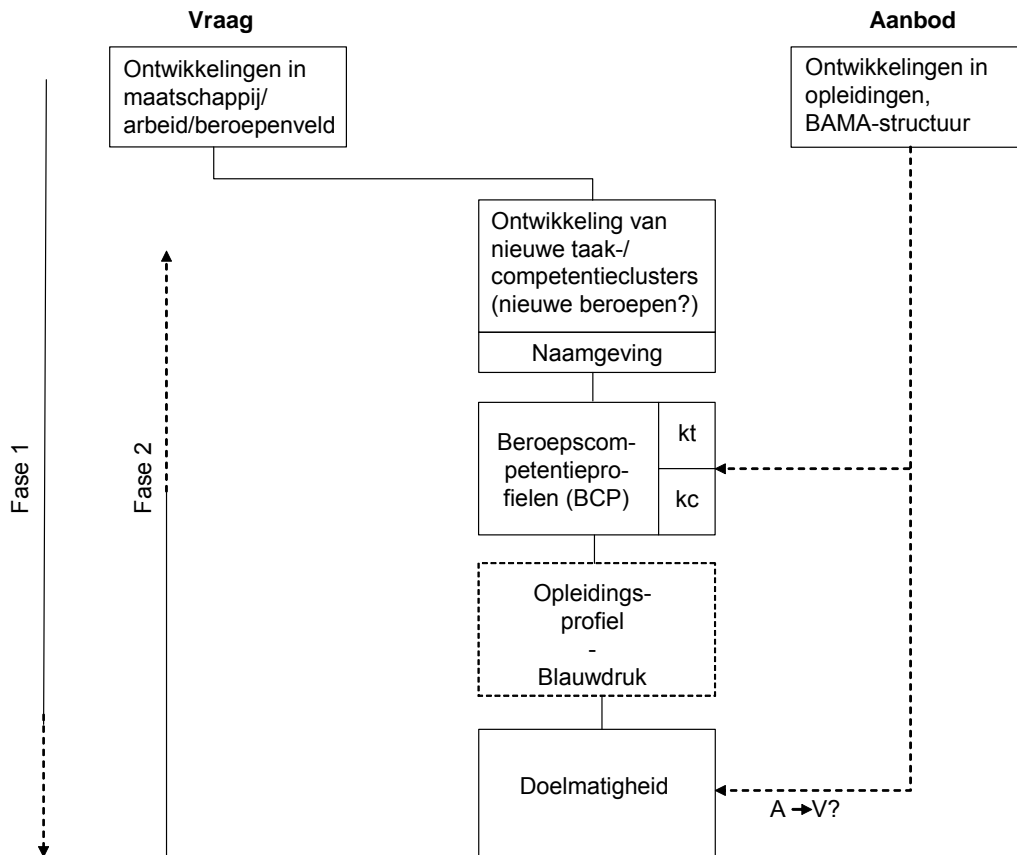
Er is gekozen voor een iteratieve onderzoeksaanpak bestaande uit twee, met elkaar verweven fasen, te weten:

1. een fase waarin het beroepscompetentieprofiel (of –profielen) van SBE-functionarissen vanuit het perspectief van arbeidsmarkt en samenleving nader wordt gepreciseerd, gevalideerd en gelegitimeerd, en
2. een fase waarin de macrodoelmatigheid van de opleiding Sport- en Bewegingseducatie wordt onderzocht.

Het iteratieve karakter van het onderzoek komt tot uitdrukking in de wisselwerking tussen de werkzaamheden en de opbrengst van beide fasen. Het identificeren van een beroepscompetentieprofiel(en) in de eerste onderzoeksfase draagt bij aan het preciseren van de macrodoelmatigheidsvraag. Andersom kan een beroepscompetentieprofiel dat in de eerste fase van

het onderzoek is opgesteld, nader worden verfijnd op grond van de bevindingen in de tweede fase.

Schematisch weergegeven ziet de onderzoeksopzet er als volgt uit:

Het schema maakt duidelijk dat in het voorliggende onderzoek ontwikkelingen in het arbeidsstelsel (de vraagkant) als primaire invalshoek worden gehanteerd bij het vaststellen van beroepscompetentieprofiel(en). Verschuivingen binnen de samenleving en het arbeidssysteem leiden na verloop van tijd tot veranderingen van taak- en competentieclusters binnen bestaande beroepen of tot het ontstaan van nieuwe beroepen met nieuwe beroepscompetentieprofielen (BCP's). Deze nieuwe en vernieuwde BCP's vormen op hun beurt de grondslag voor opleidingsprofielen en opleidingsblauwdrukken. Wanneer opleidingsprofielen goed aansluiten op nieuwe en vernieuwde BCP's dragen zij bij aan de macrodoelmatigheid van beroepsopleidingen. Tegelijkertijd is er binnen het schema ook oog voor het feit dat ontwikkelingen aan de aanbodzijde (het ontwikkelen en aanbieden van nieuwe opleidingen) een niet onbelangrijke rol (kunnen) spelen bij de beroepenvorming (versterken van institutionaliseringsprocessen), en dat het aanbod van afgestudeerden van een (nieuwe) opleiding ook vraag op de arbeidsmarkt kan creëren ('A → V?').

Fase 1: vaststellen beroepscompetentieprofiel(en)

Voor het opstellen en valideren van het beroepscompetentieprofiel in fase 1 is gebruik gemaakt van een op maat gesneden toepassing van het door KBA ontwikkelde 'COMBI-model'. Het COMBI-model is een methode voor het verzamelen van informatie over:

1. kernopgaven en kerndilemma's in de huidige beroepspraktijk en als afgeleide daarvan de beroepscompetenties waarvoor beginnende beroepsbeoefenaren in hun initiële opleiding toegerust dienen te worden;
2. strategische ontwikkelingen in beroepsinhouden, die van belang zijn voor de opleidingen en voor het bedrijfsleven, omdat ze doorwerken in de kernopgaven en kerndilemma's van de beroepspraktijk en in het verlengde daarvan ook in de beroepscompetenties en beroepsprofielen. Strategische ontwikkelingen vragen enerzijds om aanpassing van bestaande beroepsprofielen, anderzijds komen er nieuwe beroepsprofielen bij en verdwijnen sommige bestaande profielen. In dit verband valt te denken aan ontwikkelingen als de grootschalige doorwerking van ICT in werkprocessen, veranderingen in klantgroepen ten gevolge van demografische ontwikkelingen etc..

In de eerste fase van het BCP-onderzoek op basis van het COMBI-model zijn *interviews* gehouden met 11 *sleutelpersonen*, die samen een breed scala van relevante werkvelden voor beroepsbeoefenaren Sport- en Bewegingseducatie vertegenwoordigen (zie bijlage 1 voor een overzicht van de geraadpleegde sleutelpersonen). De semi-gestructureerde interviews waren gericht op het verzamelen van de opvattingen van de sleutelpersonen over:

- (a) strategische ontwikkelingen in en om het betreffende werkveld;
- (b) het ontstaan van nieuwe taak- en competentieclusters;
- (c) kernopgaven, kerndilemma's en kerncompetenties voor beroepsbeoefenaren Sport- en Bewegingseducatie;
- (d) de ontwikkelingen van de arbeidsmarkt voor SBE-functionarissen in de komende 5-10 jaar.

Tevens zijn de sleutelpersonen gevraagd om *beroepsbeoefenaren* met een SBE-profiel te benoemen, zodat deze in de tweede fase van het BCP-onderzoek bevraagd konden worden naar hun opvattingen over de hiervoor genoemde thema's (a)-(d). Op basis van de door de sleutelpersonen aangedragen beroepsbeoefenaren zijn uiteindelijk 10 beroepsbeoefenaren binnen uiteenlopende werkvelden benaderd voor een interview. De beroepsbeoefenaren zijn geïnterviewd aan de hand van twee concept-BCP's, die door de onderzoekers zijn opgesteld op basis van de input van de eerder geïnterviewde sleutelfiguren.

Fase 2: macrodoelmatigheidsonderzoek

Op basis van de interviews met beroepsbeoefenaren zijn de beroepscompetentieprofielen, zoals geïdentificeerd tijdens de interviewronde met de sleutelpersonen, verder aangescherpt. Op basis van de aangescherpte BCP's heeft de HAN een opleidingsprofiel en een blauwdruk voor de opleiding Sport- en Bewegingseducatie vastgesteld, die als grondslag hebben gediend voor het uitgevoerde macrodoelmatigheidsonderzoek.

Voor het macrodoelmatigheidsonderzoek zijn 331 functionarissen uit de relevante werkvelden benaderd voor het invullen van een schriftelijke enquête over de mate en wijze van voorkomen

van het profiel van de Sport- en Bewegingseducator¹ en de arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de op dit profiel gebaseerde opleiding Sport- en Bewegingseducatie.

De organisaties, waar de respondenten uit het onderzoek werkzaam zijn, kunnen worden ingedeeld in zes sectoren, te weten *Overheid*, *Outdoor en Recreatie*, *Sportbond*, *Sociaal-cultureel Werk*, *Zorg* en *Anders*. De *eerstgenoemde sector* bestaat uit de werkvelden gemeenten, provinciale sportraden en andersoortige overheidsorganisaties. De *zorgsector* bestaat in dit onderzoek uit bedrijven op het terrein van ARBO-zorg, reïntegratie, bedrijfsgezondheidszorg, GGD-en, organisaties voor thuiszorg, gehandicaptenzorg en verslavingszorg alsmede ziektekostenverzekeraars. De sectoren *Outdoor en Recreatie*, *Sportbond* en *Sociaal-cultureel Werk* spreken min of meer voor zich zelf. De organisaties van 8 respondenten behoren tot de categorie *Anders*. Het betreft organisaties die bij voorbeeld op het snijvlak van twee of meer sectoren actief zijn.

Opbouw van deze rapportage

In het navolgende hoofdstuk 2 (beroepscompetentieprofielen) worden relevante ontwikkelingen in het beroependomein sport en bewegen beschreven. In hetzelfde hoofdstuk volgt een beschrijving van de vastgestelde beroepscompetentieprofielen. Deze beroepscompetentieprofielen worden nader uitgewerkt in termen van kerntaken en kerncompetenties.

In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de bevindingen uit het macrodoelmatigheidsonderzoek.

Het afsluitende hoofdstuk 4 bevat de conclusies van het onderzoek.

1 Het betreft hier een opleidingsprofiel dat de HAN mede op basis van de eerste fase van het onderzoek heeft ontwikkeld voor de opleiding en dus niet de beroepscompetentieprofiel(en) zelf zoals die in het kader van onderhavig onderzoek zijn vastgesteld.

2 Beroepscompetentieprofielen

2.1 Inleiding

Als opmaat voor het onderzoek naar het ontstaan van nieuwe taak- en competentieclusters en van nieuwe beroepscompetentieprofielen in het werkveld van sport en bewegen is in de gesprekken met sleutelfiguren en beroepsbeoefenaren ingegaan op de voor de beroepsuitoefening meest belangrijke ontwikkelingen die zich voordoen in hun respectievelijke werkvelden. Alvorens in te gaan op deze ontwikkelingen, zoals die uit de gesprekken met de informanten naar voren zijn gekomen, worden algemene ontwikkelingen op het terrein van sport en bewegen, zoals deze aan de orde komen in de literatuur, besproken.

2.2 Ontwikkelingen op het terrein van sport en bewegen

Een recent onderzoek van Bestuur & Management Consultants (BMC) bevat een uitputtend overzicht van recente bewegingen en ontwikkelingen, die van invloed zijn en ook in de nabije toekomst van invloed zullen zijn voor beroepsfunctionarissen binnen het domein van sport en bewegen (BMC, 2006, in druk). Relevante ontwikkelingen, die in het BMC-rapport aan de orde komen, zijn:

- Een zich verder doorzettende 'versporting' van de samenleving
- Een toenemend maatschappelijk en economische belang van sport en bewegen binnen de samenleving
- Het verdwijnen van traditionele sportgrenzen, 'ontsporting' van de sport: o.a. sport en amusement, sport als middel voor het opdoen en onderhouden van zakelijke contacten
- De verder gaande verbreding en differentiatie van sport- en beweegaanbod
- De stijgende deelname aan sport en bewegen aan de ene kant en toenemende problematiek van bewegingsarmoede aan de andere kant
- Ontwikkelingen op het gebied van accommodaties en in de openbare ruimte ten behoeve van sport en bewegen
- Nederland als topsport- én breedtesportland
- De maatschappelijke (meer)waarde van sport
- Demografische ontwikkelingen:
 - voorzichtige groei, met diverse scenario's
 - ontgroening – vergrijzing – verkleuring
- Sociaal culturele ontwikkelingen
 - individualisering
 - hedonisme
 - consumentisme
 - diversificatie – keuzevrijheid
 - afname 'vrije' tijd – 'sneller' leven – intensivering
 - minder binding
 - extreme randgroepjongeren
 - toenemend (ernstig) overgewicht
 - lichaam centraal: verheerlijking en vermarkting

- informatisering en digitalisering
- informalisering
- internationalisering
- Sociaal economische ontwikkelingen
 - tweedeling
 - conjunctuur in de plus
 - kenniseconomie
 - arbeidsmarkt
 - professionalisering – werkgelegenheid in de sport
 - gezondheidseconomie en levenskwaliteit
 - de ouderen-economie: the Silver-Economy
 - rijksbudget sport: minder traditionele allocatie
 - entertainment en evenementen
 - commercialisering van de sport
- Politiek-bestuurlijke ontwikkelingen: VWS-nota Tijd voor Sport, breedtesportimpuls, BOS-beleid
- Ontwikkelingen in de ruimtelijke ordening
- Technologische ontwikkelingen
- Ontwikkelingen in organisatiestructuren: tijdperk van verbindingen – netwerkallianties – ketens – hybridisering van werkvelden en beroepen
- Ontwikkelingen in organisaties: tijdperk van voortdurende verandering.

Uit de interviews met sleutelpersonen en beroepsbeoefenaren valt als hoofdconclusie te trekken, dat het domein van sport en bewegen een steeds prominentere positie inneemt en in zal blijven nemen binnen samenleving en overheidsbeleid. Het toenemend maatschappelijk belang van sport en bewegen is daarbij van invloed op de totstandkoming van nieuwe taak- en competentieclusters voor functionarissen op het terrein van sport en bewegen. Uit de interviews komen met name vier clusters van nauw met elkaar verweven ontwikkelingen naar voren, die van invloed zijn op de beroepsuitoefening op het terrein van sport en bewegen:

1. ontwikkelingen in het overheidsbeleid
2. toenemende individualisering
3. kwantitatieve en kwalitatieve ontwikkelingen
4. stijgende behoefte aan professionalisering

Ontwikkelingen in het overheidsbeleid

Het maatschappelijk belang van sport en bewegen als middel voor het bereiken van andere doelen (gezondheid, participatie, welzijn) kan in het laatste decennium in toenemende mate rekenen op stimulansen van rijksoverheid en lagere overheden. Deze ontwikkeling is volgens de respondenten betrekkelijk recent en van grote invloed op het werkveld van sport en bewegen. Na de breedtesportimpuls aan het begin van deze eeuw, het inzetten van een actief stimuleringsbeleid in de driehoek Buurt-Onderwijs-Sport (BOS) is de regeringsnota *Tijd voor sport* (VWS, 2005) te beschouwen als een voorlopig hoogtepunt van het actieve stimuleringsbeleid van de nationale overheid op het terrein van sport en bewegen. Dit beleid wordt inmiddels nader uitgewerkt in een beleidsprogramma in het kader van een 'Nationaal Actieplan' voor sport en bewegen. De Alliantie School en Sport is bezig met de ontwikkeling van een plan om ervoor te zorgen, dat er een permanente samenwerking ontstaat tussen scholen en sportverenigingen en dat in 2010 90% van de schoolgaande jongeren dagelijks sport binnen of buiten de schooltijden.

In het verlengde van de rijksoverheid stellen ook provinciale en lokale overheden zich steeds vaker actief op wat betreft het bevorderen van sport en bewegen. Naast de eerdergenoemde beleidslijnen vanuit de rijksoverheid met een overwegend sport- en bewegingsgericht karakter verwachten de respondenten, dat ook van de Wet op de Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), die per januari 2007 ingaat, een belangrijke impuls zal uitgaan voor de bevordering van sport en bewegen. In de WMO worden vormen van ondersteuning en zorg, die voorheen onder de AWBZ vielen, dichterbij de mensen gebracht, onder verantwoordelijkheid van de gemeente. De gemeente organiseert de maatschappelijke ondersteuning zodanig, dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen en zelfstandig kunnen participeren aan het gemeenschapsleven in hun eigen omgeving. Sport- en beweegactiviteiten in de dagelijkse leefomgeving van ouderen kunnen hierbij een belangrijke rol spelen, niet alleen vanwege hun gezondheidsbevorderende maar ook vanwege hun sociale aspecten.

Uit de reeds vermelde BMC-rapportage (2006, in druk) blijkt dat het actievere beleid van de rijksoverheid weerspiegeld wordt in veel recent afgesloten collegeakkoorden op lokaal niveau. Kenmerkend voor de toegenomen overheidsbemoediging is naar de mening van de respondenten, dat in het beleid vaak sprake is van de inzet van sport en bewegen als *middel*: sport en bewegen ter bevordering van een gezond leven en ter bestrijding van overgewicht, als middel voor de ontmoeting en cohesie tussen uiteenlopende sociale groepen, als middel tegen maatschappelijk isolement. In veel gevallen bevorderen overheden de sportvragen van burgers, die uit zich zelf genomen vermoedelijk minder geneigd zijn om over te gaan tot een leefstijl, waarbij sport en bewegen een vanzelfsprekend element is. Een ander aspect van de inzet van sport als middel is volgens de respondenten, dat er steeds meer menging optreedt van disciplines: bij voorbeeld bij de inzet van sport en bewegen binnen uiteenlopende sectoren binnen de zorg, sport en bewegen binnen het sociaal-cultureel werk.

De rijksoverheid stelt in toenemende mate (invoering van de wet WIA) werkgevers verantwoordelijk voor de kosten van zieke werknemers. Werkgevers spannen zich in toenemende mate in, samen met ARBO-diensten, reïntegratiebedrijven, verzekeraars en andere organisaties op het terrein van bedrijfsgezondheidszorg om werknemers met behulp van preventieve programma's meer te laten bewegen en op deze wijze het ziekteverzuim om laag te krijgen. Ook spelen S&B-programma's een steeds grotere rol bij reïntegratietrajecten van zieke werknemers.

Toenemende individualisering

De toegenomen individualisering leidt, naar de mening van de sleutelpersonen en beroepsbeoefenaren, eveneens tot een toename van de vraag naar ondersteuning en begeleiding bij sport- en bewegingsactiviteiten, mede in dienst van een sterk toegenomen behoefte aan een gezondere levensstijl. De mondige consument vraagt daarbij om ongebonden, flexibele, kwalitatief hoogwaardige en op maat toegesneden arrangementen, die het traditionele aanbod van bijvoorbeeld de verenigingssport overstijgen. Meer en meer mensen blijven bovendien in latere levensfasen behoefte houden aan (aangepaste) vormen van sport en bewegen. Kenmerkend voor eigentijdse deelname aan sport- en bewegingsactiviteiten is een veranderende verhouding tussen de individuele en sociale kant van mensen (cf. SCP, 2006; BMC, 2006, in druk). Deze veranderende verhouding komt bij voorbeeld tot uitdrukking in de moeite die sommige sportverenigingen hebben om leden aan zich te binden, in flex-abonnementen op de fitness-club en het 'ongeorganiseerd' sporten in groepen. Daarnaast worden meer spontane maatschappelijke acties van individuele burgers waargenomen, bijvoorbeeld het organiseren en meedoen aan een buurtvoetbaltoernooi, het samen hardlopen voor een goed doel, etc.

Kwantitatieve en kwalitatieve ontwikkelingen

De toenemende overheidsinteresse en de toenemende individualisering binnen de samenleving leiden samen tot een toename van de vraag naar nieuwe vormen van sport- en bewegingsactiviteiten. Enerzijds leggen mondige, individualistische consumenten de lat voor hun sport- en bewegingsactiviteiten hoger dan de traditionele verenigingssporter, anderzijds leiden overheidsstimulansen tot de ontwikkeling van nieuw, meer op maat gesneden aanbod van sport- en bewegingsprogramma's. De eerste groep van sport- en bewegingsvragers is vooral te typeren als een groep van sport- en bewegingsconsumenten:

- ambiance en uitstraling van de accommodatie zijn belangrijk;
- vaak zijn er combinaties met aanbod op het gebied van wellness- en beauty;
- ook combinaties met dans en/of vechtsport komen veel voor;
- er wordt veel waarde gehecht aan flexibele openingstijden;
- goede (para)medische begeleiding en individuele trainingsprogramma's worden belangrijk gevonden;
- aan de ontmoetings/netwerkfunctie wordt veel waarde gehecht.

De tweede categorie van sport- en bewegingsprogramma's, die voor specifieke doelgroepen, is overwegend gericht op het bevorderen van sportbeoefening en bewegen door individuen en groepen, die daar uit zichzelf te weinig of niet toe komen, om zo bij te dragen aan bijvoorbeeld een betere gezondheid of meer welzijn. Dit sport- en bewegingsaanbod, met bijvoorbeeld extra prikkels voor individuen/doelgroepen om de deelname te bevorderen (via bijvoorbeeld werkgevers, ziektekostenverzekeraars, gemeenten, buurtprojecten en dergelijke) zal, zo verwachten de meeste respondenten, de vraag naar sport en bewegingsactiviteiten verruimen en versterken. In een aantal gevallen gaat het om tijdelijke of lokale initiatieven om de deelname aan sport- en bewegingsactiviteiten te stimuleren. Voor de (nabije) toekomst wordt verwacht dat nu nog verspreide initiatieven meer en meer gebundeld zullen worden in een meer ketengerichte aanpak, bij voorbeeld als uitvloeisel van de voorstellen van de Alliantie School en Sport.

De hiervoor geschetste impulsen leiden ertoe dat vanuit diverse sectoren, zoals de sport, de welzijnssector, de gezondheidszorg, ouderenzorg, arbodiensten, commerciële sport- en bewegingsaanbieders en de recreatiesector in toenemende mate wordt ingespeeld op de veranderende vraag naar sport- en bewegingsactiviteiten.

Stijgende behoefte aan professionalisering

Bovengenoemde veranderingen in het aanbod van sport- en bewegingsactiviteiten leiden volgens de geïnterviewde personen tot veranderingen in het takenpakket van beroepsbeoefenaren en de daarvoor benodigde beroepscompetenties. De ontwikkelingen vragen om verdere professionalisering van de beroepsgroep. Daarbij gaat het enerzijds om de vertaling van de vraag vanuit overheidsbeleid en consumenten in geschikt aanbod, afgestemd op de specifieke doelgroepen. De realisering van dit sport- en beweegaanbod en de acquisitie van beoogde deelnemers, vragen meer dan voorheen om samenwerking met partnerorganisaties, ontwikkeling van specifieke programma's en/of projecten, coördinatie van programma's en activiteiten en om voortdurende afstemming op de specifieke behoeften van beoogde (eind)doelgroepen. Ook de uitvoering van sport- en beweegactiviteiten zelf ten behoeve van deze doelgroepen vraagt om een voortdurende afstemming van de begeleiding, niet alleen op wensen en mogelijkheden van deze specifieke doelgroepen, maar ook op die van individuele deelnemers, onderwijl rekening houdend met groepsprocessen. De eisen, die aan beroepsbeoefenaren op het terrein van sport- en bewegen gesteld dienen te worden voor een succesvolle uitoefening van de werkzaamheden, lijken door de geschetste ontwikkelingen omhoog te gaan. Sportintrinsic kennis

wordt hierbij relatief gezien iets minder belangrijk, sociaal-agogische en regelcompetenties nemen verhoudingsgewijs toe in belang.

Ook uit het onderzoek van BMC en de SCP-Rapportage Sport (beiden uit 2006) komt naar voren dat de trend van professionalisering van het domein sport en bewegen zich nadrukkelijk doorzet. De ontwikkelingen op het terrein van sport en bewegen leiden tot een grotere vraag naar gekwalificeerde beroepskrachten (met name van de hogere niveaus 4 en 5). Deze behoefte aan (hoog) gekwalificeerde beroepsbeoefenaren is niet alleen in Nederland, maar ook in Europees verband aangetoond.

2.3 Aanscherping beroepsprofiel(en) op het gebied van sport- en bewegingseducatie

Arbeidsmarkt en beroepenstructuur

Alles wijst erop dat sinds de verschijning van de *Beroepenstructuur Sport en Bewegen* van het Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn (NIZW) (Zie Liefhebber e.a., 2000), de professionalisering van de beroepsuitoefening op het gebied van sport en bewegen is toegenomen. Er zijn sindsdien op dit terrein een aantal nieuwe beroepsinhouden vastgelegd in beroepscompetentieprofielen, getuigend van een verdere differentiatie en specialisatie van de beroepsuitoefening. Recent ontwikkeld zijn bijvoorbeeld profielen voor Sport- en beweegcoördinator/ontwikkelaar senioren (door het NISB, zie Aldenkamp, 2005), voor Coördinator sportbuurtwerk (door het NIZW, zie Luijkx en Vlaar, 2004) en voor Verenigingsadviseur (door NOC*NSF).

In andere sectoren, met name binnen de zorg, is de professionalisering van de beroepsuitoefening op het gebied van sport- en bewegingseducatie, zo blijkt uit enkele gesprekken met sleutelpersonen, wel gaande, maar nog niet zover uitgekristalliseerd dat er bijvoorbeeld al (specifieke) beroepsprofielen voor zijn ontwikkeld. De ontwikkeling in de richting van een duidelijk eigenstandige beroepsuitoefening wordt echter ook in die sectoren duidelijk onderkend (zie ook de desbetreffende TNS NIPO rapportages, Schildmeijer e.a., 2005a, 2005b).

Functies van sport en bewegen

Voortbouwend op bovengenoemde Beroepenstructuur van het NIZW, kunnen sport- en bewegingsactiviteiten worden onderscheiden naar de belangrijkste functies van deze activiteiten voor (potentiële) deelnemers:

- intrinsieke functies van sport en bewegen (bijvoorbeeld topsport, georganiseerde verenigingssport, recreatieve sport en beweging);
- sport- en beweegactiviteiten gericht op bevordering van participatie en welzijn (bijvoorbeeld voor geïsoleerde groepen, ouderen, mensen met een beperking);
- sport- en beweegactiviteiten gericht op gezondheidbevordering en –behoud (ziektepreventie, bestrijding van beweegarmoede, bevordering gezondere levensstijl, bijvoorbeeld voor werknemers in bedrijven, ouderen, kinderen, allochtone groepen);
- sport- en beweegactiviteiten gericht op gezondheidsherstel en secundaire preventie (bijvoorbeeld in het kader van de behandeling van gezondheidsproblemen als hart- en vaatziekten, diabetes, revalidatie, chronische aandoeningen bij ouderen of bij mensen met beperkingen).

Dit zijn geen strikte scheidlijnen, meestal vervullen sport- en beweegactiviteiten meerdere functies, naast secundaire, zoals een sociaal of gezelligheidsaspect. Wel is hieronder een dimensie zichtbaar met aan het ene uiterste sport en bewegen als (primair) doel op zichzelf, en aan het andere uiterste sport- en bewegingsactiviteiten als (onderdeel van een) (medische of

paramedische) therapie. Voor de beroepsuitoefening op het gebied van sport- en bewegings-*educatie* ligt het accent met name op de beide tussenliggende functies: bevordering van gezondheid, participatie en welzijn.

Sectoren en werksettings

Uit gesprekken met sleutelpersonen en beroepsbeoefenaren is gebleken dat aanbieders van sport- en bewegingseducatie te vinden zijn in onder meer de sectoren sport, welzijn en gezondheidszorg, bij organisaties als de overheid (landelijk, provincies, gemeenten), sportbonden, sportverenigingen, welzijnsorganisaties, instellingen voor gezondheidszorg, arbo- en reïntegratiediensten, zorgverzekeraars en commerciële bedrijven die zich richten op sport- en bewegingsactiviteiten (recreatie, fitness, wellness, begeleiding/advisering).

Beroepsuitoefening sport- en bewegingseducatie

De beroepsuitoefening op het gebied van sport- en bewegingseducatie heeft, naar de mening van de sleutelpersonen en beroepsbeoefenaren, betrekking op twee vakinhoudelijke hoofdelementen:

- programma's en projecten voor sport- en bewegen (ontwikkelen, coördineren, uitvoeren);
- benadering en begeleiding van groepen (potentiële) deelnemers/klanten (voorlichting, educatie, motivatie).

Daarnaast betreft het een aantal hiervan afgeleide taken, bijvoorbeeld samenwerken met andere partners om middelen te organiseren voor de realisatie van een passend aanbod, vertaling van markt vraag in concrete programma's of projecten, en management- en beheerstaken, en dergelijke.

Op basis van de gehouden interviews lijken zich functies af te tekenen op twee niveaus:

- functies op meer coördinerend, beleidsmatig niveau, verantwoordelijk voor de realisatie en ontwikkeling van het aanbod;
- functies op meer uitvoerend niveau, verantwoordelijk voor een adequate begeleiding en aanpak van specifieke doelgroepen.

Het eerstgenoemde niveau ligt volgens de respondenten in elk geval op HBO-niveau, vanwege de aard en complexiteit van de verantwoordelijkheden die vereist zijn in diverse rollen als beroepsbeoefenaar.

Op het meer uitvoerende niveau zijn functies te onderscheiden, die zeer waarschijnlijk eveneens een HBO-opleidingsniveau vereisen, vanwege gespecialiseerde vormen van begeleiding en aanpak die gecombineerd moeten worden met vakinhoudelijke aspecten van sport- en beweging. Daarnaast komen er ook (aanverwante) uitvoerende functies voor, waartussen een tamelijk vloeiend onderscheid lijkt te zijn vanaf MBO niveau 4 (trainers, instructeurs en dergelijke) via MBO-plus- naar HBO-niveau.

Inhoudelijke bestudering van de kerntaken en kerncompetenties zoals verwoord door de respondenten wijzen in de richting van een grote overlap tussen de opvattingen van de diverse respondenten, in de richting van een brede basis van de beroepsuitoefening, die niet specifiek gebonden is aan bepaalde doelgroepen of organisaties. Deze constatering sluit overigens niet

uit dat voor het werk in bepaalde settings en/of met specifieke doelgroepen, aanvullende competenties zijn vereist².

Gezien het bestaan van reeds door het werkveld gevalideerde beroepscompetentieprofielen, die een sterke inhoudelijke verwantschap vertonen met de taken en competenties van SBE-functionarissen zoals benoemd door de sleutelpersonen, is besloten om deze als uitgangspunt te nemen voor het opstellen van BCP's voor SBE-functionarissen. Daartoe zijn de voorliggende profielen op de eerste plaats vergeleken met de resultaten van de gesprekken met sleutelpersonen over de inhoud van de beroepsuitoefening op het gebied van sport- en bewegingseducatie in uiteenlopende contexten en werksettings. Uit deze vergelijking is geconcludeerd dat het NISB-profiel voor de *Sport- en bewegescoördinator / ontwikkelaar senioren* (dat tevens de taken van de *Sport- en beweegleider senioren* omvat³), passende en dekkende omschrijvingen geeft van de aangetroffen inhouden van de beroepsuitoefening op het gebied van sport- en bewegingseducatie. Met dien verstande, dat in genoemd profiel de volgende aanpassingen zijn aangebracht:

- het profiel is veralgemeniseerd door verwijzingen naar de specifieke doelgroep 'senioren' te schrappen en deze waar nodig te vervangen door 'doelgroep' in het algemeen;
- aan het profiel is een kerntaak toegevoegd, die meer expliciet het ontwerpen en implementeren van sport- en bewegingsaanbod binnen (arbeids)organisaties benoemt.

Door het weglaten van de verwijzingen naar een specifieke doelgroep, sluit dit profiel goed aan bij de brede basis van de beroepsuitoefening zoals die uit deze paragraaf naar voren komt. Wel zijn in het veralgemeniseerde profiel de verwijzingen naar doelgroep(en) als zodanig uiteraard gehandhaafd

De toevoeging van een extra kerntaak, waarin meer expliciet wordt verwezen naar te institutionaliseren vormen van sport- en bewegingsaanbod, bijvoorbeeld op werkplekken van mensen⁴, werd gewenst geacht, omdat dit aspect anders onderbelicht zou blijven.

2.4 Beroepscompetentieprofielen Sport- en Bewegingseducatie

Voortbouwend op paragraaf 2.3 worden in het navolgende het beroepscompetentieprofiel van de Sport- en bewegescoördinator/ontwikkelaar en het beroepscompetentieprofiel van de Sport- en beweegleider nader uitgewerkt in termen van kerntaken en kerncompetenties. Deze beroepscompetentieprofielen zijn ter verificatie en aanvulling voorgelegd aan de beroepsbeoefenaren. Aan hen is gevraagd of en in hoeverre zij zich voor wat betreft hun huidige (en toekomstige) beroepsuitoefening kunnen herkennen in de reeds bestaande, maar aangescherpte, profielen. Voor een meer uitgewerkte weergave van dit deel van het onderzoek, zie Schuit & Roelofs (2006: Tweede deelrapportage).

2 Hetzij verworven via ervaring, dan wel door het volgen van een aanvullende opleiding of nascholing.

3 Op zichzelf genomen zou het profiel van de sport- en beweegleider volgens de opsteller overeenkomen met niveau II in de beroepenstructuur van het NIZW (deze niveaus zijn echter, zoals daar althans wordt gemeld, kennelijk weer anders gedefinieerd dan in de WEB- en de NKSO-niveau-indelingen).

4 Nu vaak geïnitieerd of ondersteund door bijvoorbeeld arbo-diensten.

2.4.1 De Sport- en bewegecoördinator/ontwikkelaar

De Sport- en bewegecoördinator/ontwikkelaar is een ondernemende, omgevingsgerichte netwerker en plannenmaker. Meer specifiek laat de functie zich op basis van het vooronderzoek typeren door onderstaande kerntaken en kerncompetenties.

A. *Typering kerntaken*

- a. Initiëren en onderhouden van contacten en samenwerken met relevante partijen met de bedoeling een optimaal sport- en beweegaanbod voor de beoogde doelgroep(en) te realiseren.
- b. Ontwerpen van een (lokaal) plan voor een ruim en doorlopend sport- en beweegaanbod.
- c. Ontwerpen en implementeren van plannen voor een passend sport- en beweegaanbod in (arbeids) organisaties.
- d. (Zonodig) coördineren en verzorgen van wervende publiciteit over het sport- en beweegaanbod, zodat leden van de doelgroep gestimuleerd worden tot deelname aan sport- en beweegactiviteiten.
- e. Signaleren van maatschappelijke trends en ontwikkelingen en deze vertalen naar een adequaat beweegaanbod voor sporters en bewegers uit de doelgroep.
- f. Leveren van een bijdrage aan de ontwikkeling van (lokaal) beleid en van deskundigheidsbevordering van sport- en beweegkader voor de beoogde doelgroep.
- g. Bevorderen van eigen deskundigheid om op een eigentijdse wijze de beroepspraktijk gestalte te kunnen geven.

Over het algemeen kunnen we stellen dat de beschreven kerntaken in een behoorlijk grote mate worden herkend als onderdeel van de huidige beroepspraktijk van de geïnterviewde beroepsbeoefenaren. Ten aanzien van kerntaak b en c moet bovendien bedacht worden, dat deze in feite de zelfde kerntaak representeren, maar dat omwille van de herkenbaarheid een uitsplitsing is gemaakt naar S&B-aanbod ten behoeve van arbeidsorganisaties en lokaal sport- en beweegaanbod.

Eén respondent mist commerciële kerntaken. Door een andere respondent wordt gewezen op het ontbreken van leidinggevende, coachende taken.

Naar de toekomst toe verwachten de respondenten dat de beschreven kerntaken in een gelijke of grotere mate deel zullen uitmaken van hun functie.

B. *Typering kerncompetenties*

- a. Is in staat om de vraag naar sport- en beweegactiviteiten helder te krijgen, zodat deze vraag de grondslag kan vormen voor planontwikkeling van sport- en beweegactiviteiten ten behoeve van diverse doelgroepen.
- b. Is in staat om de diversiteit aan motieven en de verschillende functies van sport en bewegen functioneel voor de verschillende sectoren van de keten te duiden, zodat dit aansluit bij de missie en mogelijkheden van de instellingen in de verschillende sectoren.
- c. Is in staat om contact te leggen, te onderhouden en samen te werken met relevante instellingen en personen, zodat een optimaal sport- en beweegaanbod voor de doelgroep(en) gerealiseerd kan worden.

- d. Is in staat om beleidsmatig en planmatig te werken.
- e. Is in staat om relevante instellingen aan te zetten om binnen eigen communicatiekanalen publiciteit te verzorgen voor sport- en beweegactiviteiten.
- f. Is in staat om op een planmatige en adequate wijze mondeling en schriftelijk nut en noodzaak van sport en bewegen te presenteren, zodat leden van de doelgroep geïnteresseerd raken in deelname aan sport- en beweegactiviteiten.
- g. Is in staat om op adequate wijze de eigen deskundigheid te onderhouden, zodat hij/zij de eigen deskundigheid behoudt en bevordert.

Over de hele linie bezien lijken de respondenten de beschreven kerncompetenties te beschouwen als noodzakelijk voor een adequaat functioneren binnen de huidige beroepspraktijk.

Naar analogie met het ontbreken van commerciële kerntaken mist één respondent commerciële kerncompetenties. De respondent die het ontbreken van leidinggevende, coachende taken signaleerde, mist het ontbreken van de bijbehorende kerncompetenties.

2.4.2 De Sport- en beweegleider

Kenmerkend voor de functie van Sport- en beweegleider is dat het hierbij gaat om uitvoering van sport- en beweegactiviteiten op een niveau dat uitvoering sec overstijgt. Overtuigingskracht, de juiste snaar bij de deelnemers raken en in staat zijn om te differentiëren in het aanbod op basis van kenmerken en vragen van de deelnemers zijn hierbij sleutelwoorden. In het navolgende worden de kerntaken en kerncompetenties van het beroepscompetentieprofiel van sport- en beweegleider op een rijtje gezet.

A. Typering kerntaken

- a. Werven van deelnemers voor sport- en beweegactiviteiten.
- b. Zó aanbieden van groepsactiviteiten dat individuele deelnemers een passend en aansprekend sport- en beweegaanbod wordt gedaan.
- c. Beoordelen van de fysieke en sociaal-emotionele mogelijkheden van individuele deelnemers en doorverwijzen naar adequaat sport- en beweegaanbod.
- d. Een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de inhoud van het vakgebied.
- e. Bevorderen van eigen deskundigheid om op een eigentijdse wijze de beroepspraktijk gestalte te kunnen geven.

Bovengenoemde kerntaken van de Sport- en beweegleider worden, in vergelijking met de Bewegcoördinator/ontwikkelaar, in mindere mate herkend door de beroepsbeoefenaren. Deze bevinding is logisch in het licht van de bevinding dat het merendeel van de respondenten zich vooral, zij het niet altijd exclusief, herkent in het functieprofiel van Sport- en bewegcoördinator/ontwikkelaar.

Naar de toekomst toe verwachten de respondenten dat de beschreven kerntaken in min of meer gelijke mate deel zullen uitmaken van hun takenpakket.

B. Typering kerncompetenties

- a. Is in staat om behoeften en motieven van de doelgroep helder te krijgen, zodat de uitvoering van sport- en beweegactiviteiten aansluit bij de wensen en mogelijkheden van de doelgroep.
- b. Is in staat om leden van de doelgroep te werven en te activeren, zodat zij geïnteresseerd raken in en gaan deelnemen aan sport- en beweegactiviteiten.
- c. Is in staat om de verschillende functies van sport en bewegen op een adequate wijze in de verschillende sectoren in te zetten.
- d. Is in staat om sport- en beweeglessen te organiseren en uit te voeren (aansluitend bij behoeften en vraag doelgroep, methodisch werken, deelnemers instrueren en begeleiden, improviseren, entertainen, om kunnen gaan met verschillende groepen deelnemers).
- e. Is in staat de fysieke en psychosociale conditie van deelnemers te duiden en advies te geven voor een sport- en beweegaanbod op maat.
- f. Is in staat zorg te dragen voor veiligheid en hygiëne, zodat zowel de fysieke en emotionele veiligheid van deelnemers wordt gewaarborgd.
- g. Is in staat om op adequate wijze zijn eigen deskundigheid te onderhouden, zodat hij zijn deskundigheid behoudt en bevordert.

Ook hier geldt dat, in vergelijking met de Bewegecoördinator/ontwikkelaar, bovengenoemde kerncompetenties in mindere mate van belang worden geacht voor een adequaat functioneren binnen de huidige beroepspraktijk. Eveneens geldt hier dat een deel van de respondenten, die zich bekennen tot het coördinerende/ontwikkende profiel, van mening is dat de in het uitvoerende profiel beschreven competenties ook (deels) van toepassing zijn op hun werkzaamheden.

3 Macrodoelmatigheid

In voorafgaand hoofdstuk is verslag gedaan van de eerste fase van het onderzoek, waarin de twee beroepscompetentieprofielen voor functionarissen Sport- en Bewegingseducatie (Sport- en bewegcoördinator/ontwikkelaar en Sport- en beweegleider) vanuit het perspectief van de arbeidsmarkt nader zijn gepreciseerd, gevalideerd en gelegitimeerd. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de tweede fase, gericht op het onderzoeken van de macrodoelmatigheid van de HBO-opleiding Sport- en Bewegingseducatie (SBE).

Om een beeld te krijgen van de arbeidsmarktvrage naar afgestudeerden van de opleiding SBE vanaf 2011 is een enquête gehouden onder functionarissen die werkzaam zijn binnen voor SBE-ers relevante werkvelden. Het jaar 2011 is het beoogde uitstroomjaar van de eerste lichte van SBE-studenten aan de HAN. Deze enquête is gebaseerd op:

- een door de HAN ontwikkelde blauwdruk voor de HBO-opleiding Sport- en Bewegingseducatie.
- het door de HAN ontwikkelde opleidingsprofiel van de HBO-opleiding voor Sport- en Bewegingseducator: de kerntaken en kerncompetenties van pas afgestudeerde beroepsbeoefenaars.

Zowel de blauwdruk als het opleidingsprofiel zijn gebaseerd op een synthese van de beide BCP's uit de eerste fase van het onderzoek. Blauwdruk en opleidingsprofiel bevatten dus zowel ontwikkelingsgerichte, implementatiegerichte als uitvoerende elementen. In paragraaf 3.1 wordt nader ingegaan op de blauwdruk van de opleiding SBE en in paragraaf 3.2 wordt het opleidingsprofiel beschreven aan de hand van de kerntaken en kerncompetenties van de Sport- en bewegingseducator. In paragraaf 3.3 wordt ingezoomd op de opleidingsstructuur voor het werkveld Sport en Bewegen. Paragraaf 3.4 is een beschrijving van de bevindingen van het onderzoek naar de macrodoelmatigheid van de opleiding Sport- en Bewegingseducatie. In paragraaf 3.5, tenslotte, wordt op basis van de bevindingen uit de enquête een raming gepresenteerd van de toekomstige arbeidsmarktbehoefte aan SBE-ers en de kwantitatieve vertaling van deze behoefte in een volume voor de jaarlijkse instroom van eerstejaars studenten bij een eventuele SBE-opleiding aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

3.1 Blauwdruk HBO-opleiding Sport- en Bewegingseducatie⁵

De opleiding Sport- en Bewegingseducatie (SBE) van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen leidt professionals op HBO-niveau op, die zich onderscheiden door hun deskundigheid inzake veranderprocessen, waarbij sport en bewegen als middel ingezet wordt om maatschappelijke en/of persoonlijke doelen te verwezenlijken. De Sport- en Bewegingseducator (SBE-er) werkt met name binnen of in opdracht van organisaties, die een bijdrage willen leveren aan het bevorderen van een duurzaam gezonde levensstijl bij (groepen van) burgers, die uit zich zelf niet zo snel aan sporten en bewegen toekomen. De programma's kunnen preventief of curatief van aard zijn en hebben tot doel om bij te dragen aan een duurzaam gezonde levensstijl. Ook kan

⁵ Bron: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

de SBE-er ingezet worden ter bevordering van andere doelen (bevorderen sociale integratie allochtonen, bestrijden jongerenoverlast, bevorderen van ontmoeting en sociale cohesie), waarvoor sport en bewegen een nuttig hulpmiddel kan zijn. Kennis van veranderprocessen op institutioneel, groeps- en individueel niveau vormen naast kennis van het terrein van sport en bewegen de professionele bagage van de SBE-er.

Beroepscontext en specifieke werkzaamheden van de SBE-er

De SBE-er is breed inzetbaar: hij/zij is in staat om plannen en programma's voor specifieke doelgroepen (risicjongeren, allochtonen, gehandicapten, ouderen) te ontwikkelen en te implementeren. Samenwerking tussen organisaties is hierbij eerder regel dan uitzondering. Daarnaast heeft de SBE-er in zijn/haar opleiding geleerd om zelf (bege)leiding te geven bij maatwerkprogramma's voor specifieke doelgroepen. Het beroepsprofiel kent dus ontwikkelingsgerichte, implementatiegerichte én uitvoerende taken. De belangrijkste beroepscontexten waarbinnen de SBE-er zal komen te werken, zijn:

- de driehoek buurt-onderwijs-sport (BOS);
- de breedtesport;
- vrije tijd en recreatie;
- actief dagelijks leven (ADL).

De SBE-er gaat aan de slag als stafmedewerker, projectleider, adviseur of ondernemer binnen organisaties, die binnen de hierboven genoemde beroepscontexten actief zijn: gemeenten, sportbonden, sportraden, instellingen voor eerstelijns gezondheidszorg, bedrijfsgezondheidszorg, ouderenzorg, thuiszorg, gehandicaptenzorg, welzijnswerk, verslavingszorg, jongerenwerk, of bedrijven op het terrein van fitness, recreatie en toerisme, sportadvisering en sportstimulering.

Accent in opleiding op praktische competenties

Naast het oefenen in sociaal-agogische vaardigheden op institutioneel, groeps- en individueel niveau binnen de hiervoor genoemde werkvelden, loopt de ontwikkeling van persoonlijke competenties als een rode draad door het curriculum van de HBO-opleiding Sport- en Bewegingseducatie: analyseren, plannen en organiseren, overtuigen, ondernemen en innoveren etc.. De onderwijskundige inrichting (competentiegericht leren) van de opleiding is hiermee congruent. Tevens wordt veel aandacht besteed aan het opdoen van theoretische en praktische kennis van het werkveld 'sport en bewegen'. Na een brede basisopleiding kiezen studenten voor een beroepssector (voorbeeld: ouderenzorg) of een cluster van bovengenoemde sectoren (voorbeeld: de zorg), zodat zij voldoende sectorspecifieke kennis en praktijkervaring opdoen. Na het behalen van een bachelordiploma beschikken afgestudeerden van de opleiding Sport en Bewegingseducatie over een breed arsenaal van sociaal-agogische vaardigheden en kennis van de beroepspraktijk op het terrein van sport- en bewegingseducatie.

3.2 Opleidingsprofiel van de HBO-opleiding voor Sport- en Bewegingseducator⁶

In het profiel van de HBO-opleiding voor Sport- en Bewegingseducator staan 5 clusters van *kerntaken* en 10 *kerncompetenties* centraal. Hieronder worden ze kort beschreven.

⁶ Bron: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Clusters van kerntaken

1. Ontwikkelen van plannen en programma's

De SBE-er ontwikkelt plannen en programma's, waarbij sport en bewegen wordt ingezet als *middel* ter bevordering van een duurzaam gezonde levensstijl, sociale integratie of sociale cohesie.

2. Implementeren en realiseren

De SBE-er geeft leiding aan het implementeren en realiseren van plannen en programma's waarbij sport en bewegen als middel wordt ingezet. Belangrijke taken hierbij zijn: het creëren van draagvlak bij samenwerkingspartners, het maken van samenwerkingsafspraken en zorgdragen voor goede promotie.

3. Adviseren

De SBE-er adviseert overheden, welzijnsorganisaties, bedrijven, sportbonden, zorginstellingen over de wijze waarop zij sport en bewegen als middel in kunnen zetten voor de realisering van hun beleidsdoelen ten aanzien van specifieke doelgroepen binnen de samenleving.

4. Ondernemen en innoveren

Als stafmedewerker, adviseur of ondernemer heeft de SBE-er een goed ontwikkelde antenne voor nieuwe ontwikkelingen binnen de samenleving, veranderende klantenvragen en nieuwe trends op het terrein van sport en bewegen. De SBE-er vertaalt nieuwe ontwikkelingen in nieuwe plannen, programma's en product-markt-combinaties en is in staat om deze met behulp van eigentijdse wervings- en promotietechnieken een positie te laten verwerven binnen het bestaande aanbod van sport- en bewegingsactiviteiten.

5. Coachen en begeleiden

De SBE-er functioneert als trainer, coach en begeleider van SBE-programma's voor doelgroepen, die specifieke kennis en vaardigheden vereisen, omdat er sprake is van specifieke culturele of fysiologische kenmerken, of omdat het programma onderdeel uitmaakt van een ketenaanpak voor deze doelgroepen (risicjongeren, allochtonen, gehandicapten, ouderen).

*Kerncompetenties Sport- en Bewegingseducator**

- Competentie 1: Analyseren
- Competentie 2: Ontwerpen van plannen en programma's
- Competentie 3: Plannen en organiseren
- Competentie 4: Overtuigen en beïnvloeden
- Competentie 5: Samenwerken in professionele relaties
- Competentie 6: Ondernemen en innoveren
- Competentie 7: Les en (bege)leiding geven
- Competentie 8: Werken aan kwaliteit, bijdragen aan beleid
- Competentie 9: Bevorderen eigen professionaliteit
- Competentie 10: Bijdragen aan de ontwikkeling van het beroep

* *Schriftelijke en mondelinge rapportagevaardigheden vormen een integraal onderdeel van deze competenties*

3.3 Opleidingenstructuur Sport en Bewegen

Een nieuwe HBO-opleiding Sport- en Bewegingseducatie is niet de eerste en niet de enige opleiding met een kwalificatiefunctie voor beroepen in het domein Sport en Bewegen op de arbeidsmarkt. Bij het verwerven van een eigenstandige positie binnen de bestaande opleidingsstructuur (zie figuur 1) en het bijbehorende beroepenveld zal een HBO-opleiding Sport- en Bewegingseducatie zich moeten onderscheiden van deze reeds gevestigde opleidingen. Er bestaan diverse opleidingen die in meer of mindere mate aandacht besteden aan kennis en vaardigheden op het gebied van sport en bewegen op MBO-, HBO- en universitair niveau. Relevante opleidingen op MBO-niveau zijn de opleidingen tot Sport- en bewegingsleider, Sport- en bewegingsbegeleider, Sport- en bewegingscoördinator, te volgen bij een afdeling Sport en Bewegen of een CIOS-afdeling.

Op HBO-niveau bestaat al een opleiding Sport- en Bewegingseducatie. Deze opleiding wordt aangeboden door Fontys Sporthogeschool. Daarnaast bestaan er op HBO-niveau de Academies voor Lichamelijke Opvoeding (ALO) en verder zijn er nog diverse andere opleidingen op HBO-niveau, zoals onder andere Sport Business, Sport Management, Sport en Bewegen, Sport Economie en Communicatie, Sport Gezondheid en Management, Sport- en Entertainment Marketing, Bewegingsagogie en Psychomotorische Therapie, Sportfysiotherapie, Sportgeneeskundige opleidingen en Bewegingstechnologie.

Naast de opleidingen op MBO- en HBO-niveau komen op universitair niveau de opleidingen Bewegingswetenschappen en Sport, Bewegen en Beleid voor.

Er is dus sprake van een *complementair* stelsel van opleidingen Sport en Bewegen op diverse niveaus, die elk voor zich en in samenhang met elkaar zorgen voor een adequate, dekkende opleidingsstructuur. Voor wat betreft de opleiding Sport- en Bewegingseducatie geldt dat deze voorziet in professionals op HBO-niveau die zich onderscheiden door hun deskundigheid inzake veranderprocessen, waarbij sport en bewegen als middel ingezet wordt om maatschappelijke en/of persoonlijke doelen te verwezenlijken. Kennis van veranderprocessen op institutioneel, groeps- en individueel niveau vormen naast kennis van het terrein van sport en bewegen de professionele bagage van de SBE-er.

Figuur 1 – Schematisch overzicht opleidingenstructuur Sport en Bewegen

Aansluiting SBE-opleiding op arbeidsmarkt

De HBO-opleiding Sport- en Bewegingseducatie leidt beroepsbeoefenaren op die passen binnen het opleidingsprofiel zoals beschreven in paragraaf 3.2. Het is de doelstelling van de opleiding om afgestudeerden van de opleiding door te laten stromen naar functies op de arbeidsmarkt, die in grote mate aansluiten bij het profiel van de Sport- en Bewegingseducator zoals de opleiding dat hanteert. Het is echter ook mogelijk dat afgestudeerden doorstromen naar andere functies binnen dan wel buiten het arbeidsmarktdomein van beroepen op het terrein van Sport en Bewegen. Omgekeerd is het denkbaar dat afgestudeerden van andere, meer of minder verwante opleidingen terecht komen in functies waarvoor de studie Sport- en Bewegingseducatie opleidt. Uit de Arbeidsmarktmonitor Sport (Van der Werf & Lucassen, 2006) blijkt overigens, dat het aantal personen dat de sportsector betreedt vanuit een andere opleiding dan Sport en Bewegen in een sportfunctie niet heel groot is. Anderzijds kunnen afgestudeerden SBE door het ontbreken van een onderwijsbevoegdheid niet terecht in een onderwijsfunctie, terwijl ALO-ers wel kunnen instromen in een SBE-functie.

Om de arbeidsmarkt vraag naar Sport- en Bewegingseducatoren in beeld te kunnen brengen, gaan we vooralsnog uit van de *assumptie* dat het aantal afgestudeerden van andere, aanverwante opleidingen dat doorstroomt naar de functie Sport- en Bewegingseducator en het aantal afgestudeerden met een SBE-opleiding dat doorstroomt naar een andere functie met elkaar in evenwicht is.

3.4 Doelmatig?

3.4.1 De mening van sleutelinformanten

Een eerste verkenning van het thema macrodoelmatigheid in de gevoerde gesprekken leidt tot de conclusie dat het merendeel van de beroepsbeoefenaren inhoudelijk overtuigd is van de noodzaak aan afgestudeerden van een opleiding Sport- en Bewegingseducatie: aan de in de toegezonden notitie beschreven ontwikkelingen met betrekking tot de maatschappelijke positie van sport en bewegen wordt door het merendeel van de respondenten een maatschappelijke behoefte aan afgestudeerden SBE gekoppeld. Inhoudelijk bezien beschouwt het merendeel van de respondenten een HBO-opleiding SBE dus als macrodoelmatig. Echter, slechts een klein deel van de respondenten veronderstelt macrodoelmatigheid van de SBE-opleiding zonder enig voorbehoud. Voor de meeste respondenten is sprake van een geclausuleerde vorm van macrodoelmatigheid. Het geclausuleerde karakter van de macrodoelmatigheid van een SBE-opleiding komt tot uitdrukking in de volgende opmerkingen uit de interviews met sleutelpersonen en beroepsbeoefenaren:

- “de opleiding SBE is macrodoelmatig als voldoende aandacht besteed wordt aan commerciële competenties, in commerciële aanbod van sport en fitness zijn voldoende marktopeningen”;
- “de opleiding SBE is macrodoelmatig als er meer geld en meer continuïteit vanuit de overheid beschikbaar komt”;
- “er liggen veel kansen op de markt van bedrijfsgezondheidszorg/management, maar er is veel concurrentie vanuit andere opleidingen (o.a. bewegingswetenschappen, A&O-psychologie)”;
- “er zijn kansen op de markt van bedrijfsgezondheidszorg, maar dan moet je wel een opleiding aanbieden die niet alleen aan S&B-aspecten aandacht besteedt maar ook aan HRM-zaken en regelgeving op het terrein van ARBO en reïntegratiebeleid”;
- “de koppeling tussen opleiding en werk is niet zo sterk, noch qua richting noch qua niveau”;
- “komen er langzamerhand niet te veel opleidingen met het label ‘sport’ erin: Sport en Beleid, Sport, Gezondheid en Management, Sport en Bewegen etc.”?

Samenvattend kan ten aanzien van de macrodoelmatigheid gesteld worden, dat het merendeel van de respondenten inhoudelijk de arbeidsmarktrelevantie van een HBO-opleiding SBE onderkent. De meeste respondenten maken bij het inschatten van de macrodoelmatigheid van de opleiding echter een aantal voorbehouden van financiële, inhoudelijke of andere aard.

3.4.2 Resultaten enquête

In deze paragraaf worden de resultaten beschreven van de enquête die gehouden is onder een steekproef van 331 functionarissen, die actief zijn in de relevante werkvelden. Aan deze 331 personen zijn het opleidingsprofiel van de HBO-opleiding voor Sport- en Bewegingseducator (zie paragraaf 3.2) en de blauwdruk van de HBO-opleiding Sport- en Bewegingseducatie (zie paragraaf 3.1) voorgelegd. Deze informatie vormde de achtergrondinformatie voor de vragenlijst, die tot doel had de arbeidsmarktvrage naar afgestudeerden van de HBO-opleiding Sport- en Bewegingseducatie in kaart te brengen.

De resultaten in deze paragraaf zijn gebaseerd op de responsgroep van in totaal 101 personen.

Tabel 1 bevat een weergave van de steekproef en de onderzoeksrespons.

Tabel 1 – Steekproef en responsverdeling

Sector	Aantal steekproef	Percentage steekproef	Aantal responsgroep	Percentage responsgroep
Overheid	75	23%	31	31%
Outdoor en Recreatie	45	14%	11	11%
Fitness / sportschool	26	8%	2	2%
Sportbond	25	8%	9	9%
Sociaal cultureel werk	40	12%	13	13%
Zorg	120	36%	27	27%
Anders	-	-	8	8%
Totaal	331	100%	101	100%

Met een respons van 101 ligt het responspercentage op 31 procent. De verdeling naar sectoren wijkt binnen de responsgroep enigszins af van de verdeling binnen de steekproef. Met name de sector *Fitness / sportschool* is in de responsgroep ondervertegenwoordigd. Aangezien slechts 2 respondenten uit deze sector hebben meegewerkt aan het onderzoek, is besloten om deze sector toe te voegen aan de sector *Outdoor en Recreatie*. Dit leidt tot de volgende wijzigingen (zie tabel 2).

Tabel 2 – Steekproef en responsverdeling

Sector	Aantal steekproef	Percentage steekproef	Aantal responsgroep	Percentage responsgroep
Overheid	75	23%	31	31%
Outdoor en Recreatie*	71	21%	13	13%
Sportbond	25	8%	9	9%
Sociaal cultureel werk	40	12%	13	13%
Zorg	120	36%	27	27%
Anders	-	-	8	8%
Totaal	331	100%	101	100%

* Hiertoe behoren dus eveneens organisaties op het gebied van fitness / sportschool.

De sectoren *Zorg* en *Outdoor en Recreatie* zijn in de responsgroep enigszins ondervertegenwoordigd, de sector *Overheid* is enigszins oververtegenwoordigd. Alle sectoren zijn dusdanig vertegenwoordigd in de steekproef en de responsgroep dat uitspraken op sectorniveau gedaan kunnen worden.

De omvang van de onderzochte organisaties varieert van 1 fte tot 50.000 fte (dus van zeer klein tot zeer groot). De gemiddelde personele sterkte bedraagt 736 fte. De organisatie met 50.000 fte is echter een uitzondering. Wanneer we deze organisatie buiten beschouwing laten, varieert de omvang van de onderzochte organisaties van 1 fte tot 2.800 fte, ligt de gemiddelde persone-

le sterkte op 233 fte en het totale personeelsbestand van de onderzochte organisaties op 23.864 fte.

Tabel 3 – Omvang organisaties naar categorieën in aantal fte

Aantal fte in onderzochte organisaties	Percentages
≤ 10	31%
11 - 100	38%
> 100	30%
Totaal (N)	99

De grotere organisaties (> 100) blijken met name voor te komen in de zorgsector en de kleinere organisaties (≤ 100) vooral in de sectoren *Outdoor en Recreatie* en *Sociaal cultureel werk*.

Van de respondenten, die de vraag naar hun functie binnen hun organisatie heeft beantwoord, geeft 25 procent van de respondenten aan een functie te vervullen op het niveau van management / directie, 23 procent een functie op het gebied van P&O of HRM, 29 procent een functie als afdelingshoofd of coördinator en 23 procent een andere functie dan de hiervoor genoemde functies.

A. *Voorkomen van de Sport- en Bewegingseducator*

55 Procent van de respondenten (n = 101) geeft aan dat het profiel van de Sport- en Bewegingseducator (zie paragraaf 3.2) of een daarmee vergelijkbaar profiel bij hen in de organisatie voorkomt. Bij 45 procent is dat niet het geval.

Tabel 4 – Mate van aanwezigheid beroepsprofiel Sport- en Bewegingseducator

Beroepsprofiel aanwezig	56	(55%)
Beroepsprofiel niet aanwezig	45	(45%)
Totaal	101	(100%)

Van de respondenten, die aangeven dat het profiel van de Sport- en Bewegingseducator bij hen in de organisatie voorkomt, is bijna de helft afkomstig uit de *Overheidssector*. Van de overige respondenten, in wiens organisatie het profiel voorkomt, is ruim 14 procent werkzaam in het *Sociaal Cultureel Werk*, bijna 13 procent in een *Sportbond* en eveneens bijna 13 procent in de *Zorgsector*.

Van de organisaties *binnen* de sectoren *Overheid*, *Sportbond*, en *Sociaal Cultureel Werk* geeft een ruime meerderheid van de respondenten aan dat het profiel van de Sport- en Bewegingseducator voorkomt, terwijl binnen de sectoren *Outdoor en Recreatie* en *Zorg* een ruime meerderheid aangeeft dat het betreffende profiel *niet* voorkomt.

Van de respondenten, die aangeven dat het profiel van de Sport- en Bewegingseducator in hun organisatie voorkomt, is ruim 61 procent afkomstig uit een organisatie met een omvang van minder dan 50 fte, bijna 13 procent uit een organisatie met een omvang van 51 tot en met 100 fte en ruim een kwart in een organisatie met meer dan 100 fte.

Het profiel van de Sport- en Bewegingseducator komt in de huidige beroepspraktijk in de vorm van verschillende functies voor. In de enquête worden een groot aantal functiebenamingen genoemd, waaronder onder andere sportbuurtwerker, sportconsulent, bewegingsconsulent, consulent sport en bewegen, projectmedewerker, programmamanager, consultant, beleidsmedewerker en coördinator op het terrein van sport en bewegen.

De genoemde functies komen in grote mate overeen met de functiebenamingen zoals die zijn geïdentificeerd in het vooronderzoek.

Een meerderheid van de genoemde functies in de enquête bevindt zich op HBO-niveau, iets minder functies bevinden zich op MBO-niveau en slechts een klein aantal van de genoemde functies bevindt zich op universitair niveau.

In het profiel worden vijf kerntaken van de Sport- en Bewegingseducator kort beschreven (zie paragraaf 3.2). Aan de respondenten is gevraagd hoe belangrijk deze kerntaken zijn voor de door hen genoemde functieprofielen binnen hun organisatie. Met name de kerntaken 'ontwikkelen van plannen en programma's' en 'implementeren en realiseren' worden door een ruime meerderheid (respectievelijk 82 en 93 procent) belangrijk tot zeer belangrijk gevonden. De overige drie kerntaken, te weten 'adviseren', 'ondernemen en innoveren' en 'coachen en begeleiden', worden elk door zo'n 66 procent van de respondenten als belangrijk tot zeer belangrijk beschouwd.

Respondenten die (een van de) vijf kerntaken niet tot weinig belangrijk vinden, komen slechts in zeer beperkte mate voor.

Conclusie: het opleidingsprofiel voor de opleiding SBE lijkt adequaat evenals het daarbij behorende HBO-niveau.

Het aantal medewerkers met het profiel van de Sport- en Bewegingseducator blijkt te fluctueren van 0,5 fte tot 20 fte per organisatie. Het totaal aantal Sport- en Bewegingseducatoren in de onderzochte organisaties (n = 56) tezamen bedraagt 262,5 fte.

Uit tabel 5 blijkt dat het in 29 procent van de gevallen gaat om (minder dan) één Sport- en Bewegingseducator. In 42 procent gaat het om twee tot vijf SBE-ers en in bijna een kwart (23%) werken 6 tot 10 SBE-ers binnen één en dezelfde organisatie. In 7 procent van de organisaties gaat het om meer dan 10 SBE-ers.

Tabel 5 – Aantal Sport- en Bewegingseducatoren in de onderzochte organisaties

Aantal Sport- en Bewegingseducatoren (fte)	Percentages
≤ 1 ¹	29%
2 – 5	42%
6 – 10	23%
≥ 11	7%
Totaal (N)	56

1. Slechts 1 respondent geeft aan dat het gaat om minder dan 1 fte Sport- en Bewegingseducator, namelijk 0,5 fte.

Uit Tabel 6 blijkt dat er binnen organisaties, die functionarissen met een SBE-profiel in dienst hebben, momenteel per organisatie gemiddeld 4.7 Sport- en Bewegingseducatoren (fte) werkzaam zijn. Over een periode van 5-10 jaar verwacht men een substantiële stijging (van ongeveer 32%) van het aantal Sport- en Bewegingseducatoren ten opzichte van de huidige situatie.

Tabel 6 – Gemiddeld aantal Sport- en Bewegingseducatoren momenteel en over 5-10 jaar

Gemiddeld aantal Sport- en Bewegingseducatoren (fte) per organisatie	
Momenteel	Over 5-10 jaar
4.7	6.2

Het blijkt dat zowel in absolute als in relatieve zin het grootste gedeelte van de huidige werkgelegenheid voor Sport- en Bewegingseducatoren terug te vinden is in de overheidssector. Tabel 7 maakt duidelijk dat dit in de toekomst hetzelfde blijft.

Tabel 7 –Verdeling voorkomen beroepsprofiel Sport- en Bewegingseducator (SBE) nu en in de toekomst naar sector

	Overheid	Outdoor en recreatie	Sportbond	Sociaal cultureel werk	Zorg	Anders
Fte SBE 2006	134.5	22	35	12	28	31
Fte SBE 2011-2016 ¹	178	38	41	21	27	34
Toe-/afname fte SBE t.o.v. 2006	+43	+16	+6	+9	-1	+3

1. Over de situatie in 2011-2016 heeft zich 1 respondent minder uitgesproken (N=56) dan over de huidige situatie (N=55)

De tabel laat ook zien dat met uitzondering van de zorgsector het aantal Sport- en Bewegingseducatoren naar verwachting over 5-10 jaar een stuk hoger zal liggen dan nu het geval is.

Van de 56 respondenten die een uitspraak hebben gedaan over de behoefte aan medewerkers met een profiel van de Sport- en Bewegingseducator *binnen de sector als geheel* verwacht 63 procent dat deze behoefte de komende tijd toenemen. 34 Procent denkt dat deze behoefte gelijk zal blijven en 4 procent van de respondenten verwacht de komende tijd een afnemende behoefte aan Sport- en Bewegingseducatoren binnen de sector als geheel.

Ook binnen organisaties waar het profiel van Sport- en Bewegingseducator op dit moment niet voorkomt, wordt een groei van het aantal SBE-functies verwacht (zie tabel 8). Van de organisaties waarbij het profiel van Sport- en Bewegingseducator op dit moment niet voorkomt (n=45), geven er 13 aan dat dit in de toekomst vermoedelijk wel het geval zal zijn. Tezamen verwachten zij dat over 5-10 jaar 30 medewerkers (fte) met een vergelijkbaar profiel als dat van de Sport- en Bewegingseducator binnen hun organisaties werkzaam zullen zijn.

Tabel 8 –Verdeling voorkomen profiel Sport- en Bewegingseducator (SBE) nu en in de toekomst naar sector (op basis van antwoorden van organisaties, waar het profiel op dit moment niet voorkomt)

	Overheid	Outdoor en recreatie	Sportbond	Sociaal cultureel werk	Zorg	Anders
Fte SBE 2006	0	0	0	0	0	0
Fte SBE 2011-2016 ¹	2	2	0	5	6	15
Toe-/afname fte SBE t.o.v. 2006	+2	+2	-	+5	+6	+15

In totaal bedraagt de - door de respondenten van organisaties mét (+76) en zonder (+30) SBE-functionarissen - verwachte toename van het aantal SBE-functionarissen over 5-10 jaar 106 fte. Ten opzichte van het huidige aantal SBE-ers in dienst bij organisaties uit de steekproef, 262.5 fte, gaat het om een verwachte toename van 40%.

B. Behoeftte aan afgestudeerden van de opleiding Sport- en Bewegingseducatie

Van de respondenten (n = 100) verwacht 94% dat er op de arbeidsmarkt over 5-10 jaar behoefte zal zijn aan afgestudeerden van de opleiding Sport- en Bewegingseducatie voor functies met het profiel van Sport- en Bewegingseducator, 28 procent van de respondenten verwacht zelfs dat er sprake zal zijn van een grote behoefte. Slechts 6 procent van de respondenten denkt dat er over 5-10 jaar helemaal geen behoefte is aan afgestudeerden van de SBE-opleiding.

Tabel 9 – Arbeidsmarktbehoefte over 5-10 jaar aan afgestudeerden Sport- en Bewegingseducatie voor functies met het profiel van Sport- en Bewegingseducator, uitgesplitst naar sector

	Overheid	Outdoor en recreatie	Sportbond	Sociaal cultureel werk	Zorg	Anders
Grote behoefte	23%	39%	33%	31%	23%	38%
Beperkte behoefte	74%	62%	67%	69%	62%	50%
Geen behoefte	3%	0%	0%	0%	15%	13%
Totaal (N)	31	13	9	13	26	8

Uit bovenstaande tabel blijkt dat binnen alle sectoren een ruime meerderheid van de respondenten van mening is dat er over 5-10 jaar behoefte zal bestaan aan afgestudeerden van de SBE-opleiding voor functies met het profiel van Sport- en Bewegingseducator.

Aan de respondenten is eveneens gevraagd (zie tabel 10) in welke mate er op de arbeidsmarkt over 5-10 jaar beroepsmogelijkheden zijn voor afgestudeerden van de SBE-opleiding *buiten* functies met het profiel van Sport- en Bewegingseducator. 72 Procent van de respondenten verwacht dat er in geringe mate behoefte zal zijn aan SBE-afgestudeerden *buiten* functies met het profiel van Sport- en Bewegingseducator. 17 Procent van de respondenten verwacht een grote behoefte. Op grond hiervan kan geconcludeerd worden dat het profiel van de Sport- en Bewegingseducator over een zekere substitutiewaarde op de arbeidsmarkt beschikt.

Tabel 10 – Beroepsmogelijkheden op de arbeidsmarkt over 5-10 jaar voor afgestudeerden Sport- en Bewegingseducatie **buiten** functies met het profiel van Sport- en Bewegingseducator, uitgesplitst naar sector

	Overheid	Outdoor en recreatie	Sportbond	Sociaal cultureel werk	Zorg	Anders
In grote mate	19%	18%	0%	25%	15%	14%
In geringe mate	68%	73%	89%	75%	69%	71%
Niet van toepassing	13%	9%	11%	0%	15%	14%
Totaal (N)	31	11	9	12	26	7

Uit bovenstaande tabel blijkt dat binnen alle sectoren een ruime meerderheid van de respondenten verwacht dat er op de arbeidsmarkt over 5-10 jaar voor afgestudeerden van de SBE-opleiding in geringe mate beroepsmogelijkheden zijn *buiten* functies met het profiel van Sport- en Bewegingseducator.

De opleiding Sport- en Bewegingseducatie zal concurrentie ondervinden van andere (aanverwante) opleidingen. Tabel 11 geeft weer welke opleidingen door de respondenten als het meest concurrerend worden gezien.

Tabel 11 – Frequentie concurrerende opleidingen voor opleiding Sport- en Bewegingseducatie

Naam opleiding	Aantal keren genoemd als concurrent
Academies voor Lichamelijke Opvoeding (ALO)	55
HBO-opleiding Sport, Gezondheid en Management	63
HBO-opleiding Sport en Bewegen	75
CIOS-opleidingen (MBO)	43
Opleidingen Sport en Bewegen (MBO)	32
Bewegingswetenschappen (WO)	17
Anders	10

Bijna driekwart van de respondenten (73%) schat in dat de concurrentie vanuit de in de tabel genoemde opleidingen sterk tot heel sterk zal zijn. De overige respondenten (27%) verwachten een zwakke tot middelmatige concurrentie.

De respondenten is gevraagd de drie meest concurrerende opleidingen aan te geven, waardoor een uitspraak gedaan kan worden over de combinaties van opleidingen die als het meest concurrerend worden gezien. 17 Procent ziet de opleiding Bewegingswetenschappen (WO), eventueel gecombineerd met de MBO-opleiding(en) en/of de HBO-opleiding(en) als het meest concurrerend, 54 procent verwacht dat de meeste concurrentie uit zal gaan van de MBO-opleidingen in combinatie met één of twee HBO-opleidingen en 19 procent van de respondenten ziet een combinatie van de HBO-opleidingen als meest concurrerend. 10 Procent denkt dat een andere opleiding in combinatie met maximaal twee van de genoemde opleidingen op MBO-en/of HBO- en/of universitair niveau het meeste concurrerend zijn.

Uit tabel 11 kan worden opgemaakt dat de meeste concurrentie wordt verwacht van de HBO-opleidingen, respectievelijk Sport en Bewegen, Sport, Gezondheid en Management en de ALO's.

De opleiding Sport- en Bewegingseducatie zal dus concurrentie ondervinden van andere (aanverwante) opleidingen. Het omgekeerde is echter evenzeer het geval: de opleiding Sport- en Bewegingseducatie is op haar beurt concurrerend voor de meeste van de genoemde opleidingen. Tabel 12 geeft weer welke opleidingen naar de mening van de respondenten op de arbeidsmarkt de meeste concurrentie zullen ondervinden van de opleiding Sport- en Bewegingseducatie.

Tabel 12 – Frequentie opleidingen die meeste concurrentie zullen ondervinden van opleiding SBE

Naam opleiding	Aantal keren genoemd als meeste concurrentie ondervindend van opleiding SBE
Academies voor Lichamelijke Opvoeding (ALO)	43
HBO-opleiding Sport, Gezondheid en Management	68
HBO-opleiding Sport en Bewegen	82
CIOS-opleidingen (MBO)	36
Opleidingen Sport en Bewegen (MBO)	32
Bewegingswetenschappen (WO)	10
Anders	7

Iets meer dan de helft van de respondenten (52%) verwacht dat het concurrerend effect van de opleiding Sport- en Bewegingseducatie op de in de tabel genoemde opleidingen sterk tot heel sterk zal zijn. Bijna 43 procent verwacht een middelmatige concurrentie en slechts 5 procent schat in dat het concurrerend effect van de SBE-opleiding op de in de tabel genoemde opleidingen heel zwak tot zwak zal zijn.

Ook hier is de respondenten gevraagd aan te geven welke drie opleidingen de meeste concurrentie op de arbeidsmarkt zullen ondervinden van de opleiding Sport- en bewegingseducatie. Op basis hiervan kunnen we uitspraken doen over de combinaties van opleidingen die de meeste concurrentie op de arbeidsmarkt zullen ondervinden van de SBE-opleiding.

10 procent verwacht dat de WO-opleiding Bewegingswetenschappen, eventueel gecombineerd met de MBO-opleiding(en) en/of de HBO-opleiding(en), de meeste concurrentie zullen ondervinden van de SBE-opleiding. Ruim de helft (52%) schat in dat de MBO-opleidingen, eventueel in combinatie met één of twee HBO-opleidingen, de meeste concurrentie zullen ondervinden en 31 procent van de respondenten verwacht dat de HBO-opleidingen de meeste concurrentie zullen gaan ondervinden.

Uit tabel 12 kan worden opgemaakt dat de respondenten verwachten dat de HBO-opleiding Sport- en Bewegen de meeste concurrentie zal ondervinden van de opleiding Sport- en Bewegingseducatie. Ook de andere HBO-opleidingen, respectievelijk Sport, Gezondheid en Management en de ALO, lijken naar de mening van de respondenten veel concurrentie te gaan ondervinden van de SBE-opleiding.

Uit de bevindingen gepresenteerd in tabel 11 en 12 kan grosso modo geconcludeerd worden dat de assumptie verwoord in paragraaf 3.3, dat afgestudeerden van andere opleidingen vermoedelijk in de zelfde mate doorstromen naar functies met een SBE-profiel als afgestudeerden van de de opleiding SBE naar functies buiten het SBE-profiel, op hoofdlijnen bevestigd wordt.

3.4.3 Macrodoelmatigheid van de opleiding Sport- en Bewegingseducatie

Huidig arbeidsmarktaandeel SBE-functionarissen

Op grond van de in dit onderzoek aangetroffen behoefte op de arbeidsmarkt aan Sport- en Bewegingseducatoren is het mogelijk om een schatting te maken van de arbeidsmarktbehoefte binnen de gehele populatie van instellingen en bedrijven op het brede terrein van sport en bewegen. De arbeidsmarktprognose wordt vervolgens vertaald in een raming voor de jaarlijkse instroombehoefte bij HBO-opleidingen Sport- en bewegingseducatie.

Uitgangspunt voor deze ramingen is het gegeven dat in de onderzochte organisaties ten tijde van het onderzoek 1.1% van het personeelsvolume wordt ingenomen door functionarissen met een profiel van Sport- en Bewegingseducator. Uit de Arbeidsmarktmonitor Sport van 2006 blijkt, dat de totale arbeidsmarkt voor sport- en bewegingsgerelateerde beroepen circa. 173.000 fte omvat (zie tabel 14).

Tabel 14 – Aantal fte (x 1000) in sport-functies, 2005/2006

	Aantal fte (x 1000)
Overheidsdiensten m.b.t. sport	18,2
Outdoor	0,7
Toerisme en recreatie	48,2
Sportschool / fitnesscentrum	3,6
Zwembaden	2,9
Sportorganisaties (incl. sportverenigingen)	11,0
Onderwijs	72,1
Zorg en welzijn	13,2
Justitie, politie, brandweer en defensie	2,8
Totaal	172,6

Bron: Arbeidsmarktmonitor Sport, IVA Beleidsonderzoek en Advies en W.J.H. Mulier Instituut, 2006

Omdat het niet realistisch is om de onderwijssector te beschouwen als een potentieel werkveld voor afgestudeerden van de opleiding Sport- en Bewegingseducatie, laten we de onderwijssector buiten beschouwing bij onze raming. Daarmee komt het totaal van sportgerelateerde functies in Nederland ten behoeve van de SBE-arbeidsmarktraming op 100.500 fte. Onder aanname dat de bevindingen ten aanzien van de responsegroep uit onze enquête representatief zijn voor de gehele populatie, inclusief sectoren die niet of ondervertegenwoordigd zijn in de responsegroep, kan op grond van de gegevens uit tabel 14 berekend worden dat de omvang van het aantal fte met een profiel van Sport- en Bewegingseducator momenteel ca. 1.100 bedraagt (1.1% van 100.500 fte). Rekening houdend met een betrouwbaarheidsinterval van 95% (cf. McClave en Sincich, 2003) kan met 95% zekerheid gesteld worden dat het werkelijk aantal beroepsbeoefenaren met een SBE-profiel momenteel ligt tussen de 1.000 (994) en 1.200 (1217) fte.

Toekomstige arbeidsmarkt- en opleidingsbehoefte

Uit het uitgevoerde onderzoek blijkt dat 94% van de respondenten een arbeidsmarktbehoefte voorziet voor afgestudeerden van de opleiding Sport- en Bewegingseducatie. Om de omvang van de toekomstige arbeidsmarkt vraag nader te preciseren, extrapoleren we de arbeidsmarkt-

raming van het aantal functionarissen dat volgens de respondenten over 5-10 jaar werkzaam zal zijn binnen een SBE-profiel naar het totale volume aan SBE-functies in Nederland op basis van tabel 14 (minus de onderwijssector). De respondenten voorzien een groei van het aantal SBE-functies in de komende 5-10 jaar met ongeveer 40% (442 fte). Daarmee komt het totaal aantal fte aan beroepsbeoefenaren met een SBE-profiel in Nederland over 5-10 jaar bij een 95% betrouwbaarheidsinterval uit tussen circa 1.400 (1.392) – 1.700 (1.704) fte. Gemiddeld komt de *uitbreidingsvraag* naar SBE-functionarissen op basis van de verwachtingen van de respondenten uit op een jaarlijkse behoefte van circa 60 fte (tussen de 53 en 65 fte) per jaar (de groei met 442 fte over een periode van 5-10 jaar is hierbij gedeeld door het gemiddelde van 5 en 10 jaar: 7.5 jaar).

Onder inachtneming van de eerder gehanteerde betrouwbaarheidsintervallen van 95% en onder aanname van een jaarlijkse *vervangingsvraag* van 5% ligt de jaarlijkse vervangingsbehoefte aan SBE-functionarissen bij een geraamde populatie-omvang van 1.000 – 1.200 op ongeveer 50 – 60 fte. Onder aanname dat de vervangingsvraag in de zelfde mate van toepassing zal zijn op de uitbreidingsvraag komen uitbreidings- en vervangingsvraag samen in de jaren vanaf 2011 uiteindelijk (vanaf 2013) uit op een arbeidsmarktvrage van tussen de 120 (ondergrens 123) en 150 (bovengrens 150) fte per jaar.

Voor de vertaling van de geraamde arbeidsmarktbehoefte in een jaarlijkse instroombehoefte bij opleidingen Sport- en bewegingseducatie gaan we uit van de volgende aannames:

1. Een deeltijdfactor van 0.61 voor sportgerelateerde functies, op basis van een gemiddelde wekelijkse arbeidsduur voor sportgerelateerde functies op HBO/WO-niveau van 23.2 uur bij een 38-urige werkweek (bron: Arbeidsmarktmonitor Sport, p.50-53). Er zijn dus aanzienlijk meer SBE-functionarissen dan SBE-fte.
2. 66% van de vacatures voor sportgerelateerde functies op HBO/WO wordt vervuld door schoolverlaters op HBO-niveau (eigen berekening op basis van tabel 4.3 en 4.13 uit Arbeidsmarktmonitor Sport). Ongeveer 2 van de 3 vacatures op het domein van Sport en Bewegen worden dus door HBO-afgestudeerden ingevuld.
3. De concurrentiepositie van afgestudeerden op het terrein van Sport en Bewegen is in evenwicht, dat wil zeggen dat afgestudeerden SBE in de zelfde mate terechtkomen in beroepen buiten het SBE-profiel als dat afgestudeerden van andere studies terecht komen in beroepen met een SBE-profiel. De concurrentiefactor bedraagt derhalve 1.
4. Het opleidingsrendement van de studie Sport- en Bewegingseducatie bedraagt 80%. Dit is een optimistische raming, die conservatief doorwerkt naar de geraamde behoefte aan nieuwe instroom van studenten.
5. De respondenten uit het onderzoek zijn in staat om een realistische inschatting te maken van de arbeidsmarktperspectieven van SBE-ers binnen hun organisatie binnen de komende 5-10 jaar.

Op basis van bovenstaande aannames wordt de behoefte aan jaarlijkse instroom van eerstejaars Sport- en Bewegingseducatie als volgt geprognosticeerd:

Tabel 15– berekening jaarlijkse instroombehoefte SBE-opleidingen vanaf 2011

	gemiddeld	minimum	maximum
Gemiddelde arbeidsmarktvrage SBE-ers uitgedrukt in aantal fte	136	123	150
Stap 1: 136 / deeltijdfactor 0.61 (personen)	223	202	246
Stap 2: 223 x factor vacaturevervulling 0.66 (personen)	147	133	162
Stap 3: 147 / concurrentiefactor 1 (personen)	147	133	162
Stap 4: 147 / factor opleidingsrendement 0.8 (personen)	184	166	203
Jaarlijks benodigde instroom SBE- studenten (personen)	184	166	203

Op basis van bovenstaande berekening kan met inachtneming van de eerder geformuleerde aannames geconcludeerd worden, dat er in de jaren na 2011 sprake zal zijn van een substantiele instroombehoefte van nieuwe studenten Sport- en Bewegingseducatie. Bij de berekening van het arbeidsmarktaandeel van SBE-ers op de arbeidsmarkt voor sportgerelateerde functies hebben we rekening gehouden met een betrouwbaarheidsinterval van 95%. Op basis daarvan hebben we een arbeidsmarktbehoefte geprognoseerd van tussen de 123 (ondergrens) en 150 (bovengrens) SBE-ers per jaar. In tabel 15 is deze arbeidsmarktbehoefte vertaald in een gemiddelde, een minimum en een maximuminstroombehoefte bij de SBE-opleidingen. Grofweg kan gesteld worden, dat de instroombehoefte met 95% zekerheid zal liggen tussen de 165 en 205 eerstejaars SBE-studenten per jaar.

Omdat er op dit moment al een opleiding Sport- en Bewegingseducatie bestaat bij de Fontys Hogeschool in Tilburg, is de ruimte voor een nieuwe opleiding bij de HAN gelimiteerd. Gemiddeld bedroeg het aantal inschrijvingen bij deze opleiding 109 studenten per jaar over de periode 2001-2005. Dat betekent dat er voor een nieuwe opleiding Sport- en Bewegingseducatie aan de HAN ruimte is voor ongeveer 55-95 nieuwe studenten per jaar op basis van bovenstaande aannames en berekeningen.

4 Samenvattende conclusies en beschouwing

Samenvattende conclusies

Op basis van het uitgevoerde onderzoek zijn de volgende conclusies te trekken ten aanzien van het beroepscompetentieprofiel van de Sport- en Bewegingseducator en de macrodoelmatigheid van de HBO-opleiding Sport en Bewegingseducatie (SBE), die de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) met ingang van het collegejaar 2007-2008 wil gaan aanbieden:

1. Het maatschappelijk belang van sport en bewegen neemt toe. De trend naar een toenemende vraag en aanbod van sport- en bewegingsactiviteiten zet door. Daardoor groeit de behoefte aan professionele medewerkers voor de realisering en uitvoering van sport- en beweegaanbod. Met zijn voornemen om een opleiding Sport- en Bewegingseducatie te starten, lijkt de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen derhalve in te spelen op een actuele en maatschappelijke trend, die ook in de toekomst naar verwachting een blijvend stempel zal drukken op de samenleving.
2. De geïnterviewde informanten noemen verschillende ontwikkelingen op het terrein van sport en bewegen. Het maatschappelijke belang van sport en bewegen als middel voor het bereiken van andere doelen wordt steeds groter en steeds breder onderschreven. De toegenomen en nog verder toenemende beleidsmatige en financiële *betrokkenheid van de overheid* bij sport en bewegen wordt door de sleutelpersonen van grote invloed geacht. Daarnaast leidt de toegenomen *individualisering* tot veranderingen in de vraag naar ondersteuning en begeleiding bij sport- en bewegingsactiviteiten, mede in dienst van een sterk toegenomen behoefte aan een gezondere levensstijl. De toegenomen overheidsimpulsen en de zich verder doorzettende individualisering aan de vraagzijde leiden tot *kwantitatieve en kwalitatieve veranderingen* in het aanbod van sport- en bewegingsactiviteiten. De vragen vanuit overheden op rijks-, provinciaal en lokaal niveau en vanuit de bedrijfsgezondheidszorg worden vooral vertaald in aangepaste sport- en bewegingsprogramma's, die specifiek gericht zijn op het bevorderen van sport en bewegen door individuen en groepen die daar uit zichzelf te weinig of niet toe komen (gehandicapten, ouderen, mensen met overgewicht, allochtonen, bepaalde categorieën werknemers, werknemers in reïntegratietraject). De toegenomen individualisering leidt tot nieuwe vormen van sport- en bewegingsaanbod, die zich onder andere kenmerken door meer flexibiliteit en een lagere deelname aan sporten in verenigingsverband. Genoemde vraag- en aanbodimpulsen leiden tot een *toenemende professionaliseringsbehoefte* van de beroepsuitoefening op het gebied van sport en bewegen.

Naar beroepsprofiel(en) op het gebied van sport- en bewegingseducatie

3. Met betrekking tot de beroepsuitoefening op het gebied van sport- en bewegingseducatie lijken zich functies af te tekenen op twee niveaus: meer op coördinerend, beleidsmatig niveau (verantwoordelijk voor de ontwikkeling en implementatie van het aanbod) en meer op uitvoerend niveau (verantwoordelijk voor een adequate begeleiding en aanpak van specifieke doelgroepen).
4. Vanwege een grote overlap van de bevindingen ten aanzien van beroepscompetentieprofielen op het gebied van sport-en bewegingseducatie uit de interviews met sleutelpersonen en

reeds gevalideerde beroepscompetentieprofielen op het gebied van sport en bewegen zijn deze laatste profielen als uitgangspunt genomen voor de interviews onder beroepsbeoefenaren. Het NISB-profiel voor de sport- en beweegcoördinator / ontwikkelaar senioren (dat tevens de taken van de sport- en beweegleider omvat) geeft de meest passende en dek-kende omschrijvingen van de aangetroffen inhoud van de beroepsuitoefening op het ge-bied van sport- en bewegingseducatie, met dien verstande dat daarin enkele aanpassingen zijn aangebracht.

Het beroepscompetentieprofiel (BCP) van de *Sport- en beweegcoördinator/ontwikkelaar* en het beroepscompetentieprofiel van de *Sport- en beweegleider* zijn in het onderzoek be-schreven in termen van kerntaken en kerncompetenties.

5. De *sport- en beweegcoördinator/ontwikkelaar* is een ondernemende, omgevingsgerichte netwerker en plannenmaker. Het betreft hier een functie op coördinerend, beleidsmatig ni-veau. De sport- en beweegcoördinator/ontwikkelaar is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en implementatie van het aanbod.
Kenmerkend voor de functie van *sport- en beweegleider* is dat het hierbij gaat om uitvoering van sport- en beweegactiviteiten op een niveau dat uitvoering sec overstijgt. Overtuigings-kracht, de juiste snaar bij de deelnemers raken en differentiëren in het aanbod op basis van een analyse van kenmerken en vragen van de deelnemers zijn hierbij sleutelwoorden.
6. De beroepscompetentieprofielen *sport- en beweegcoördinator/ontwikkelaar* en *sport- en beweegleider* zijn in het onderzoek vastgesteld aan de hand van analyse van de reeds ge-valideerde profielen en gesprekken met a) sleutelfiguren uit het werkveld en b) met be-roepsbeoefenaren die nu al werkzaam zijn in vergelijkbare profielen.
7. Het macrodoelmatigheidsonderzoek is gebaseerd op een door de HAN ontwikkelde blauw-druk voor de HBO-opleiding Sport- en Bewegingseducatie en het eveneens door de HAN ontwikkelde beroepscompetentieprofiel van de HBO-opleiding voor Sport- en bewegings-educator. In dit opleidingsprofiel komen kenmerken samen van het BCP voor de Sport- en beweegcoördinator/ontwikkelaar en van het BCP van de Sport- en beweegleider. Ten be-hoeve van het macrodoelmatigheidsonderzoek is een steekproef van 331 organisaties uit het domein sport en bewegen getrokken. De resultaten zijn gebaseerd op een respons-groep van in totaal 101 functionarissen, die actief zijn in de relevante werkvelden (=31%).

Voorkomen Sport- en bewegingseducator

8. 55 Procent van de respondenten geeft aan dat het beroepsprofiel van de Sport- en bewe-gingseducator of een daarmee vergelijkbaar profiel bij hen in de organisatie voorkomt. Het beroepsprofiel van de Sport- en bewegingseducator komt relatief gezien het vaakst voor in de Overheidssector en in mindere mate in de andere, in het onderzoek onderscheiden, sec-toren. Deze respondenten beschouwen de kerntaken uit het opleidingsprofiel voor Sport- en Bewegingseducator van de HAN als belangrijk tot zeer belangrijk voor het uitoefenen van de SBE-functies, zoals die bij hen binnen de organisatie voorkomen.
9. Momenteel zijn er per organisatie gemiddeld 4.7 fte werkzaam met een profiel als dat van de Sport- en bewegingscoördinator, ofwel 1.1% van de totale personele sterkte. Over een periode van 5-10 jaar verwacht men een stijging van ongeveer 30% van het aantal Sport- en bewegingseducatoren binnen de eigen organisatie (gemiddeld 6.2 SBE-ers over 5-10 jaar). Ook een deel van de respondenten, afkomstig uit een organisatie waar het SBE-

profiel op dit moment niet voorkomt, verwacht dat over 5-10 jaar SBE-ers werkzaam zullen zijn binnen hun organisatie. De totaal verwachte groei door de respondenten uit het onderzoek komt daarmee uit op circa 40% ten opzichte van de huidige situatie.

Daarnaast verwacht bijna tweederde van de respondenten dat ook de behoefte aan Sport- en bewegingseducatoren *binnen de sector sport en bewegen als geheel* zal toenemen.

Behoefte aan afgestudeerden van de opleiding Sport- en Bewegingseducatie

10. Op grond van de gesprekken met sleutelfiguren en beroepsbeoefenaren in de voorfase van het onderzoek is een *eerste* beeld verkregen van de macrodoelmatigheid van de opleiding Sport- en Bewegingseducatie. Het merendeel van de respondenten onderkent inhoudelijke de arbeidsmarktrelevantie van een HBO-opleiding Sport- en Bewegingseducatie. De meeste respondenten maken in hun macrodoelmatigheidsinschatting echter een aantal voorbehouden van inhoudelijke, financiële of andere aard.
11. 94 procent van de respondenten uit de enquête voorziet over 5-10 jaar op de arbeidsmarkt een behoefte aan afgestudeerden van de opleiding Sport- en Bewegingseducatie. Ongeveer een kwart van de respondenten voorziet een grote arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden met een SBE-opleiding.
12. Bijna driekwart van de respondenten schat in dat de concurrentie van andere (aanverwante) opleidingen sterk tot heel sterk zal zijn. De meeste concurrentie wordt verwacht van respectievelijk de HBO-opleiding Sport en Bewegen, de HBO-opleiding Sport, Gezondheid en Management en de Academies voor Lichamelijke Opvoeding (ALO).
13. De opleiding Sport- en Bewegingseducatie zal dus concurrentie ondervinden van andere (aanverwante) opleidingen. Het omgekeerde is echter evenzeer het geval: de opleiding Sport- en bewegingseducatie is op haar beurt concurrerend voor andere (aanverwante) opleidingen. Iets meer dan de helft van de respondenten verwacht dat het concurrerend effect van de opleiding SBE op andere (aanverwante) opleidingen sterk tot heel sterk zal zijn. De HBO-opleiding Sport en Bewegen zal, naar de mening van de respondenten, de meeste concurrentie ondervinden van de opleiding Sport- en Bewegingseducatie.
14. De nieuwe opleiding Sport- en Bewegingseducatie van de HAN past binnen een *complementair* stelsel van opleidingen in het domein sport en bewegen. Voor wat betreft de opleiding Sport- en Bewegingseducator geldt, dat deze voorziet in professionals op HBO-niveau die zich onderscheiden door hun deskundigheid inzake veranderprocessen, waarbij sport en bewegen als middel ingezet wordt om maatschappelijke en/of persoonlijke doelen te verwezenlijken. Kennis van veranderprocessen op institutioneel, groeps- en individueel niveau vormen naast kennis van het terrein van sport en bewegen de professionele bagage van de SBE-er.
15. In het onderzoek is van de *assumptie* uitgegaan, dat het aantal afgestudeerden dat van andere, aanverwante opleidingen doorstroomt naar de functie van Sport- en bewegingseducator en het aantal afgestudeerden met een SBE-opleiding dat doorstroomt naar een andere functie met elkaar in evenwicht is. We gaan er dus vanuit dat de concurrentiepositie van de opleidingen in balans is.

Prognose van de jaarlijkse instroombehoefte

16. Op basis van het onderzoek en kengetallen afkomstig uit de Arbeidsmarktmonitor Sport is een raming gemaakt van de arbeidsmarktbehoefte vanaf 2011 aan beroepsbeoefenaren met het functieprofiel van Sport en Bewegingseducator. Met een aantal slagen om de arm kan het aantal huidige beroepsbeoefenaren SBE gesteld worden op tussen de 1.000 en 1.200 fte. Op basis van de door de respondenten verwachte groeicijfers voor SBE-functionarissen in de komende jaren (40% uitbreidingsvraag) en een vervangingsvraag van 5% per jaar wordt de jaarlijkse arbeidsmarktvrage naar SBE-ers geraamd op 120 - 150 fte per jaar.

17. Op basis van de geraamde arbeidsmarktbehoefte aan SBE-ers is vervolgens een voorzichtige prognose gemaakt van de jaarlijkse instroombehoefte aan eerstejaars studenten Sport en Bewegingseducatie. Hierbij is rekening gehouden met factoren als studierendement, deeltijdarbeid, het marktaandeel van instroom vanuit de opleidingen bij vacaturevulling en het gegeven, dat er reeds een opleiding Sport- en Bewegingseducatie bestaat. Met inachtneming van de gemaakte voorbehouden ten aanzien van de representativiteit van de responsegroep en de gehanteerde aannames bij de prognose lijkt er naast de reeds bestaande opleiding van de Fontys Hogeschool in Tilburg voldoende ruimte te zijn voor een tweede opleiding op HBO-niveau. Op basis van het uitgevoerde onderzoek en de gehanteerde veronderstellingen ramen we de jaarlijkse instroombehoefte van deze tweede SBE-opleiding op 55 - 95 eerstejaars SBE-studenten.

Geraadpleegde literatuur en andere documentatie

- Aldenkamp, R. Profiel sport- en beweegleider senioren (2005), *Een goed functionerende professional met een groot welzijnshart*. Bennekom: NISB⁷.
- Bekhuis, J. (2006). Hbo-Master Domein Sport & Bewegen. Leusden: Bestuur & Management Consultants.
- Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) (2003), *Chassis voor het onderwijs. Onderwijskundig en organisatorisch kader voor de bacheloropleidingen*. Nijmegen: HAN (HAN-projectdocument).
- Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) (2004), *Naar een flexibel onderwijs: samenwerken aan breed en competentiegericht opleiden in het domein Social Studies*. Nijmegen: HAN (HAN-projectdocument).
- Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN). Diverse voorbeelddocumenten met betrekking tot opleidingen (beroepstaken, competenties, matrix beroepstaken en competenties, equivalente beroepstaken). Nijmegen: HAN (HAN-opleidingsdocumenten).
- Lucassen, J.M.H. & Werff Jr., H. van der (2006). Arbeidsmarktmonitor Sport. Een meting van sportgerelateerde arbeid in Nederland. Nulmeting. Tilburg / 's Hertogenbosch: IVA Beleidsonderzoek & Advies / W.J.H. Mulier Instituut.
- Lucassen, J.M.H. & Werff Jr., H. van der (2006). De dynamiek van de sportarbeidsmarkt. Een kwalitatieve analyse van de ontwikkeling van de arbeidsmarkt Sport en Bewegen met behulp van expertpanels. Tilburg / 's Hertogenbosch: IVA Beleidsonderzoek & Advies / W.J.H. Mulier Instituut.
- Liefhebber, S., G. van den Berg, K. van der Burgt & F. Peters (2000), *Beroepenstructuur Sport en bewegen*. Utrecht: NIZW / CBO.
- Luijkx, J. & P. Vlaar (2004), *Profiel assistent sportbuurtwerk*. Utrecht: NIZW.
- Luijkx, J. & P. Vlaar (2004), *Profiel sportbuurtwerker*. Utrecht: NIZW.
- Luijkx, J. & P. Vlaar (2004), *Profiel coördinator sportbuurtwerk*. Utrecht: NIZW.
- McClave, J. & T. Sincich (2003), *Statistics Ninth Edition*. Upper Saddle River: Prentice Hall.
- Ministerie van VWS (2005), *Tijd voor sport. Bewegen, meedoen, presteren*. Den Haag: Ministerie van VWS (Kabinetsnota sportbeleid).
- Schildmeijer, R. P. Verhoogt, I. Brandsma & A. Lubbinge (2005a), *Een trend herkend. Marktonderzoek naar de arbeidsmarktmogelijkheden voor SBE'ers*. Amsterdam: TNS NIPO Consult.
- Schildmeijer, R. P. Verhoogt, I. Brandsma & A. Lubbinge (2005b), *Professionals over het SBE-profiel. Bevindingen uit een expert bijeenkomst met potentiële werkgevers*. Amsterdam: TNS NIPO Consult.
- Schuit, H. & Roelofs, M. (2006). Beroepscompetentieprofielen en macrodoelmatigheid van de opleiding Sport- en Bewegingseducatie. Tweede deelrapportage. Nijmegen: KBA.
- SCP (2006), *Rapportage Sport 2006*. Den Haag: SCP.

⁷ In deze publicatie is tevens opgenomen het Profiel sport- en beweegcoördinator/ontwikkelaar senioren. Verwacht wordt dat het belang van deze beroepsbeoefenaren, gesitueerd op een hoger niveau dan dat van de overeenkomstig sport- en beweegleider, in de nabije toekomst sterk zal toenemen.

Bijlage 1 Overzicht van geraadpleegde sleutelpersonen (stap 1)

Sleutelpersoon

Dhr. R. Aldenkamp
Dhr. J. Boelens
Dhr. J. van Boxtel
Mw. M. Henzen
Dhr. P. Iedema
Dhr. M. Koornneef
Dhr. D. Meuken
Dhr. T. van de Rijt
Dhr. K. der Weduwe
Dhr. H.-J. Zwolle
Mw. B. de Ruijter

Organisatie

NISB
Bewegingscentrum Drachten
Gemeente Nijmegen
NISB
NIGZ
VWS, Directie Sport
NOC*NSF
IOS
ArboNed, KeurCompany
hjzsport
Tandem

Bijlage 2 Overzicht van geraadpleegde beroepsbeoefenaren (stap 2)

Beroepsbeoefenaar	Organisatie	Functie
Dhr. M. Hofstee	Lifeguard	Directeur
Dhr. R. Koelman	Corpussanum	Directeur
Mevr. K. van der Schaft	Gemeente den Haag	Themaconsulent S&B
Dhr. M. Oudeman	Gemeente Nijmegen	Sportconsulent
Mevr. M. Reijnders	Sportzeeland	Manager S&B
Dhr. E. du Pré	Free your mind events	Ondernemer/sportinstructeur
Dhr. W. van het Westeneinde	Sportplan	Manager projectbureau
Dhr. D. van Heumen	SNP reizen	Reisleider
Mevr. S. de Jong	GTV De Hazenkamp	Manager breedtesport
Dhr. L. Garcia	Welzijnsorganisatie Tandem	Sociaal-cultureel werker